

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิด ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ เปรียบเทียบกับประเทศไทย

แม้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพจะเกิดขึ้นภายหลังการประกันภัยประเภทอื่นๆ แต่ปัจจุบันการฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าประเทศไทยในปัจจุบันวิชาชีพสถาปัตยกรรมจะเป็นวิชาชีพที่ยังพบสถิติการฟ้องร้องไม่มากแต่ปัจจุบันการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจการค้าของประเทศไทยรวมถึงของต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวอย่างรวดเร็ว งานด้านวิชาชีพสถาปัตยกรรมจึงเข้ามามีบทบาทในการธุรกิจการค้าก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ การควบคุมงานก่อสร้าง การให้คำปรึกษาในโครงการก่อสร้างต่างๆ ที่มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น การทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงมีความเสี่ยงและมีความผิดพลาดสูงขึ้นและยังส่งผลกระทบต่อถึงสาธารณะด้วย การฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดทางวิชาชีพ มักจะเรียกร้องในจำนวนเงินที่สูงมาก การทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำมาใช้กระจายความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและสามารถชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายได้ทันทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้การประกันภัยความรับผิดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาชาติต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศว่ามีหลักเกณฑ์และรายละเอียดอย่างไร เพื่อให้สามารถพิจารณาแนวทางการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ

เพื่อเป็นการพิเคราะห์กฎหมายของต่างประเทศที่กล่าวถึงการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักการของการประกันภัยผู้รับบริการจากการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำการโดยประมาทเลินเล่อทำให้

ผู้รับบริการได้รับความเสียหายอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความไม่รู้ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือความผิดพลาดในการให้คำแนะนำ การให้บริการออกแบบ ควบคุมงาน หรือให้คำปรึกษา เป็นต้น

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมใน 2 ประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้เน้นศึกษาในเนื้อหาของประเทศอังกฤษเนื่องจากเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ใกล้เคียงกับของประเทศไทย โดยจะได้กล่าวเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษ

แม้ประเทศอังกฤษมีระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งยึดถือคำพิพากษาของศาลเป็นหลักมากกว่าตัวบทกฎหมายก็ตาม แต่ในการควบคุม กำกับ ดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศอังกฤษนั้น ได้มีการตราพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 (Architect Act 1997)¹ ขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคควบคู่ไปกับการรักษาเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยมีคณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 ทำหน้าที่กำกับ ดูแลและควบคุมการประกอบวิชาชีพ ด้วยการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆขึ้นในรูปของประมวลข้อบังคับต่างๆ (Code) เช่น ประมวลจริยธรรม (Code of Conduct) เป็นต้น

ก่อนที่จะได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษว่าเป็นอย่างไรนั้น ควรจะได้ทำการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษเสียก่อน คือ

3.1.1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 มาตรา 4 กำหนดให้คณะกรรมการจดทะเบียนสถาปนิก (Architects Registration Board: ARB) เป็นองค์กรเดียวในประเทศอังกฤษที่มีหน้าที่รับจดทะเบียนและรับรองคุณสมบัติ ตลอดจนมีหน้าที่ในการกำหนดคุณสมบัติและประสิทธิภาพการประกอบวิชาชีพของผู้ซึ่งประสงค์ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ตามมาตรา 4 (1) (b) คณะกรรมการจดทะเบียนสถาปนิก (ARB) ยังมีหน้าที่ในการรับรองผู้ขอขึ้นทะเบียนที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด แต่เป็นผู้ที่มีความสามารถได้มาตรฐานตามความเห็นของคณะกรรมการเทียบเท่ากับผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ได้รับการ

¹ Architect Act 1997.

รับรองก็ได้ โดยมาตรา 4 (2) บัญญัติให้คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ที่ยื่นทะเบียนตามมาตรา 4 (1) (b) นั้นจะต้องเข้ารับการทดสอบทางสถาปัตยกรรมก็ได้

อนึ่ง สถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการสถาปนิก (ARB) ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 ได้แก่²

- 1) The Robert Gordon University, Aberdeen
- 2) Scott Sutherland School
- 3) University of Bath Department of Architecture and Civil Engineering
- 4) Queen's University Belfast School of Architecture
- 5) University of Ulster School of Architecture
- 6) Birmingham City University Birmingham School of Architecture
- 7) The Arts University College at Bournemouth School of Design
- 8) University of Brighton School of Architecture and Design
- 9) University of the West of England School of Planning and Architecture
- 10) University of Cambridge Department of Architecture
- 11) University of Kent at Canterbury Kent School of Architecture
- 12) University for the Creative Arts Canterbury School of Architecture
- 13) Cardiff University Welsh School of Architecture
- 14) University of Dundee School of Architecture
- 15) University of Edinburgh Edinburgh College of Art School of Architecture
- 16) University of Edinburgh Edinburgh College of Art – Edinburgh School of Architecture & Landscape Architecture
- 17) University of Edinburgh Department of Architecture
- 18) Architects Professional Examinations Authority in Scotland Limited (APEAS)
- 19) University of Glasgow Glasgow School of Art Mackintosh School of Architecture
- 20) University of Strathclyde, Glasgow Department of Architecture
- 21) University of Huddersfield Department of Architecture
- 22) Leeds Metropolitan University Leeds School of Art, Architecture and Design
- 23) Hull School of Art and Design

² www.arb.org.uk/schools-and-institutions-of-architecture. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2555

- 24) De Montfort University Leicester School of Architecture
- 25) University of Lincoln School of Architecture
- 26) University of Liverpool Liverpool John Moores University Centre for
Architecture
- 27) RIBA North West Regional Office
- 28) Kingston University School of Architecture
- 29) London Metropolitan University School of Architecture and Interior Design
- 30) Royal College of Art Department of Architecture
- 31) The Royal Institute of British Architects
- 32) University College London The Bartlett School of Architecture
- 33) University of the Arts London Central Saint Martins College of Art and Design
- 34) University of Westminster Department of Architecture
- 35) Architectural Association, London School of Architecture
- 36) London South Bank University, London Division of Architecture
- 37) University of Greenwich School of Architecture and Construction
- 38) University of East London School of Architecture
- 39) University of Manchester
- 40) Manchester Metropolitan University
- 41) Manchester School of Architecture
- 42) University of Newcastle School of Architecture, Planning and Landscape
- 43) Northumbria University School of Built Environment
- 44) University of Nottingham Institute of Architecture
- 45) Nottingham Trent University School of the Built Environment
- 46) Oxford Brookes University Department of Architecture
- 47) University of Plymouth Plymouth School of Architecture
- 48) University of Portsmouth School of Architecture
- 49) University of Central Lancashire School of Built and Natural Environment
- 50) University of Sheffield School of Architecture
- 60) Sheffield Hallam University School of Environment and Development

3.1.1.2 องค์การที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในประเทศอังกฤษมีองค์กรหลักที่มีความสำคัญในการควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอยู่ 2 องค์กรหลัก ได้แก่

1) Architects Registration Board (ARB) หรือคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ

ในอดีตนั้นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษ จะต้องขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกแห่งสหราชอาณาจักร (Architects Registration Council of the United Kingdom: ARCUK) ซึ่งตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงทะเบียนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ค.ศ.1931 (Architects (Registration) ACT, 1931) แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ถูกยกเลิกแล้ว โดยได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 (Architect Act 1997) ขึ้นมาแทน โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ.1997 เป็นต้นมา³ คณะกรรมการกำกับดูแลที่ถูกก่อตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 ได้แก่

(1) คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (Architects Registration Board:ARB) มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ท่าน ประกอบไปด้วยผู้ประกอบวิชาชีพที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 7 ท่านและมาจากการแต่งตั้งจากสภาองคมนตรี (Privy Council) จำนวน 8 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งวาระละ 3 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดกัน 2 วาระไม่ได้ เว้นแต่ระยะเวลาได้ผ่านไปจำนวน 3 ปีแล้ว⁴

หน้าที่ของคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้แก่

ก) รับรองคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ข) รับจดทะเบียนให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปนิกในประเทศอังกฤษ ทั้งนี้ ผู้ขอจดทะเบียนดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) รับรองและผ่านการทดสอบหรือมีประสบการณ์การทำงานในด้านดังกล่าวตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนด

ค) ดูแล ควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกผู้ขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ง) สืบสวนการร้องเรียนเกี่ยวกับความสามารถและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

จ) สอดส่องดูแลการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997

³ [http://en.wikipedia.org/wiki/Architects_\(Registration\)_Acts,_1931_to_1938](http://en.wikipedia.org/wiki/Architects_(Registration)_Acts,_1931_to_1938). สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2555

⁴ Architect Act 1997. SCHEDULE 1. The Board and its Committees Part 1.

ปัจจุบันมีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ประมาณกว่า 30,000 คน⁵

(2) คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (Professional Conduct Committee:PCC) มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน ประกอบไปด้วยคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 4 ท่านโดยอย่างน้อย 1 ท่านต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสกอตแลนด์ และคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ที่มาจากการแต่งตั้งจำนวน 3 คน และนายความที่นายกสภา นายความแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพอีกจำนวน 2 คน⁶

คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยกรณีที่มีการร้องเรียนผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมว่าไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม (Code of Conduct) หรือประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยไม่มีความสามารถในส่วนที่เป็นสาระสำคัญอย่างเพียงพอ

เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพมีการกระทำผิดตามที่ถูกร้องเรียนจริง คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) มีอำนาจใช้ดุลยพินิจการลงโทษตามอัตราโทษที่บัญญัติในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997

2) สถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (The Royal Institute of British Architect: RIBA) ถือเป็นสถาบันที่เกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมแห่งแรกในยุโรป ก่อตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ.1837 มีลักษณะเป็นสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศอังกฤษ ตามที่กล่าวมาแล้วว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศอังกฤษทุกรายจะต้องขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการจดทะเบียนสถาปนิก (ARB) แต่บุคคลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ที่เป็นสมาชิกของสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) และมีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถใช้ชื่อว่าเป็น “สถาปนิกรับอนุญาต” (Chartered Architects) ได้โดยชอบ อย่างไรก็ตาม ผู้ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษหรือผู้ที่แสดงตนโดยใช้ชื่อว่า “สถาปนิก” (Architect) ในประเทศอังกฤษจะต้องจดทะเบียนกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ด้วย

⁵ <http://www.arb.org.uk/> สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2555.

⁶ Architect Act 1997. SCHEDULE 1. The Board and its Committees Part 2.

วัตถุประสงค์ของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ได้แก่⁷

- (1) ระบุพยานหลักฐานที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและสถาปนิกเพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกค้านักและสาธารณะ
- (2) ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ถึงผลประโยชน์จากสถาปัตยกรรมที่ดีที่จะนำมาสู่สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
- (3) กำหนดมาตรฐานต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- (4) สนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- (5) กำหนดและรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมชั้นนำระดับโลกสำหรับสมาชิกสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA)
- (6) เสริมสร้างแรงจูงใจให้พนักงาน สมาชิกและหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรที่มีความสำคัญมากอันเนื่องมาจากการจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศอังกฤษ ได้แก่ สำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA)⁸ RIBAIA เป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ในการจัดหาประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนดไว้

3.1.1.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามที่ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษหรือผู้ที่แสดงตนโดยใช้ชื่อ (Title) ว่า “สถาปนิก” (Architect) ในประเทศอังกฤษจะต้องจดทะเบียนกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ด้วย ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 20 (1) ที่บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใดประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือดำเนินธุรกิจโดยใช้ชื่อ ลักษณะ หรือนามที่ประกอบไปด้วยคำว่าสถาปนิก เว้นแต่จะได้จดทะเบียนประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภายใต้พระราชบัญญัตินี้” ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดทางอาญาและถูกปรับ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 (1)

⁷ <http://www.architecture.com/TheRIBA/AboutUs/Strategicpurposeandcoreaims.aspx>. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2555.

⁸ <http://www.architectspi.com/Pages/default.aspx>. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2555.

ส่วนผู้ที่จดทะเบียนประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับคณะกรรมการสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จะถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 สามารถใช้ชื่อหรือแสดงตนว่าเป็น “สถาปนิก” (Architect) ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ในการปฏิบัติวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้รับอนุญาตนั้นจะต้องเป็นไปตามประมวลจริยธรรม (Code of Professional Conduct) ด้วย โดยคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะมีการตรวจสอบอย่างละเอียดว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ให้บริการวิชาชีพเป็นไปตามประมวลจริยธรรมหรือไม่ โดยรวมถึงเรื่องมีการประกันภัยความรับผิดชอบวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ด้วย แม้ว่าสถานการณ์หรือข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีจะแตกต่างกันก็ตาม

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้รับอนุญาต มีทั้งสิ้น 12 ข้อ มีความสำคัญ ดังนี้⁹

- 1) ต้องประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- 2) ต้องประกอบวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถ
- 3) ส่งเสริมการปฏิบัติวิชาชีพของตนด้วยความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ
- 4) ต้องดำเนินธุรกิจอย่างเต็มความสามารถ
- 5) ต้องพิจารณาผลกระทบจากการปฏิบัติวิชาชีพอย่างรอบด้าน
- 6) ต้องดำเนินงานที่ได้รับด้วยความสุจริตและตั้งใจ
- 7) ปฏิบัติตนให้มีความน่าเชื่อถือและดูแลผลประโยชน์ของผู้รับบริการอย่างถูกต้อง
- 8) ต้องจัดทำประกันภัยที่เหมาะสม
- 9) รักษาชื่อเสียงของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
- 10) จัดการกับปัญหาและข้อขัดแย้งอย่างเหมาะสม
- 11) ให้ความร่วมมือในความต้องการเกี่ยวกับกฎระเบียบและการสำรวจ
- 12) ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลอื่น

ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประพฤติผิดจริยธรรม ก่อนที่คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะตัดสินว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประพฤติผิดจริยธรรมนั้น คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการร้องเรียนโดยย่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้รับทราบทั้งต้องให้โอกาสในการโต้แย้งหรือแสดงเหตุผลด้วย ตามมาตรา 14 (4)

⁹ Code of Conduct 2010.

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 15 (1) “คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะพิจารณาโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้เมื่อ

1) เมื่อพิจารณาข้อร้องเรียนแล้วได้ความชัดว่าผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมมีความผิดเพราะไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมวิชาชีพหรือประกอบวิชาชีพโดยไม่มีความสามารถในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

2) ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมกระทำผิดในคดีอาญา ยกเว้นการกระทำผิดที่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานที่ปรากฏได้ว่าไม่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

โดยโทษที่คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) สามารถลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมี 4 สถาน ตามมาตรา 15 ดังนี้คือ

1) ตักเตือน

2) ลงโทษ

3) พักใช้ใบอนุญาตตามเวลาที่กำหนดไม่เกิน 2 ปี ทั้งนี้ตามมาตรา 17

4) เพิกถอนใบอนุญาต

3.1.1.4 สาระสำคัญของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในประเทศอังกฤษนั้นวิชาชีพสถาปนิกมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอยู่ค่อนข้างมาก ในการสร้างอาคารบ้านเรือนนั้นเมื่อเป็นการก่อสร้างที่อยู่ในงานที่เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว ต้องใช้บริการจากสถาปนิกที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเท่านั้น ตาม Building Act 1984 กำหนดให้ต้องยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ทั้งนี้ ในประเทศอังกฤษนั้นหากไม่ใช่สถาปนิกผู้มีใบอนุญาตแล้วไม่สามารถกล่าวอ้างหรือใช้ชื่อว่า “Architect” ได้ มิฉะนั้นจะถือว่ามิทางอาญา เมื่อวิชาชีพได้สงวนไว้แก่ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะแล้ว ประชาชนผู้ใช้บริการจึงมีความไว้วางใจสถาปนิกที่ตนได้ว่าจ้างค่อนข้างมากและเชื่อใจในการตัดสินใจของสถาปนิก เพราะเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้มีประสบการณ์ แต่ทั้งนี้ก็อาจพบปัญหาอันเกิดจากการทำงานของสถาปนิกได้บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการทำงานโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตการออกแบบแล้วไม่สามารถขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ การไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ทางการค้าหรือการปกปิดความลับให้แก่ผู้ว่าจ้างได้ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้า เป็นต้น¹⁰ อันนำไปสู่การเรียกร้องกับสภาวิชาชีพและฟ้องร้องต่อศาลจำนวนมาก

¹⁰ www.arb.org.uk/. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2555

เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้มีการประกาศใช้ประมวลจริยธรรม (Code of Professional Conduct) เพื่อกำหนดมาตรฐานทางด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพของผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) โดยประมวลจริยธรรมฉบับปัจจุบันได้แก่ Code of Conduct 2010¹¹ ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2553 แทนที่ฉบับเดิมที่ประกาศเมื่อปี ค.ศ.1997 (พ.ศ.2540) ในการแก้ไขประมวลจริยธรรมฉบับใหม่นั้นมีการแก้ไขให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ทั้งเป็นการปรับปรุงโดยกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้บริโภค

ในประมวลจริยธรรม (Code of Conduct 2010) ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกคนจะต้องทำประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันความเสียหายในกรณีที่มีการเรียกร้องให้ต้องรับผิดชอบที่เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อผู้รับบริการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 14 หากคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PPC) ตรวจสอบพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่มีการประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม ถือว่าเป็นการกระทำผิดจริยธรรมวิชาชีพด้วย

ตาม Standard 8¹² ของประมวลจริยธรรม (Code of Conduct 2010) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ไม่ว่าจะทำในนามบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล จะต้องไม่

¹¹ Code of Conduct 2010. Standard 8.

¹² Standard 8. Architects should not undertake professional work without adequate and appropriate professional indemnity insurance cover

8.1 The need for cover extends to professional work undertaken outside an Architect's main professional practice or employment and to work undertaken by employees of an Architect.

8.2 Employed Architects should, as far as possible, ensure that professional indemnity insurance cover or other appropriate cover is provided by their employer.

8.3 Without limiting an Architect's duty to maintain professional indemnity cover which is adequate and appropriate for the work the Architect is undertaking, Architects must maintain, in any event, minimum cover in accordance with the Board's guidelines on professional indemnity insurance issued from time to time, and provide such evidence in such form as the Board may require demonstrating compliance with this Standard.

รับทำงานด้านสถาปัตยกรรมโดยปราศจากประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม โดยให้หมายรวมไปถึง

1) การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่นอกเหนือไปจากการปฏิบัติวิชาชีพหลักของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม การว่าจ้างและการกระทำในฐานะพนักงานด้วย

2) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นพนักงานควรที่จะต้องมั่นใจว่าประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่นายจ้างจัดหานั้นเพียงพอและเหมาะสม

3) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีหน้าที่รักษาประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพให้เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการทำงานของตนเองโดยไม่มีข้อจำกัด ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรักษาประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพในอัตราจำนวนเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำตามที่คณะกรรมการได้ออกประกาศซึ่งจะประกาศเป็นครั้งคราว และจะต้องจัดหาหลักฐานตามรูปแบบที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ปฏิบัติตามมาตรฐานนี้แล้ว

ทั้งนี้ ข้อแนะนำของคณะกรรมการเกี่ยวกับวงเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำสำหรับการชดเชยค่าเสียหาย ในประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมนั้น คือ 250,000 ปอนด์ สำหรับทุกๆการเรียกร้อง¹³

ด้วยคณะกรรมการสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้ตระหนักว่าการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นมีความเสี่ยงอาจก่อความเสียหายต่อสังคมและความเสียหายนั้นมีจำนวนเงินสูงมาก จึงควรมีเครื่องมือมาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จึงเห็นว่าการประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมนั้นเป็นการกระจายความเสี่ยงภัยที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องประสบอยู่และยังช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้บริการให้แก่ประชาชนเมื่อเกิดความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพขึ้นเพื่อไม่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทั้งประชาชนเองก็ยังได้รับการชดเชยในเบื้องต้นได้ทันทีด้วย

¹³ Architects Registration Board PII Guidance. “The Board recommends that the minimum limit of indemnity provided by PII should be £250,000 for each and every claim. It is important to note that architects should maintain sufficient cover to enable them to meet claims arising from professional practice and bear in mind that claims may arise from personal injury as well as loss, damage, delay and additional costs. Even those Architects with limited turnover or engaged in private works (outside of their main employment) need to maintain a minimum level of cover, and professionals should be wary of the problems any restrictions of cover may cause.”

ดังนั้น คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จึงได้กำหนดรูปแบบการประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยได้พิจารณา ร่วมกับสำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA) ที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ในการจัดหาประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนดไว้ ทั้งนี้ RIBAIA ได้กำหนดรูปแบบ กรมธรรม์ (Insurance Policy) การทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่เพียงพอและเหมาะสมของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษ โดยมีรายละเอียดใน ในสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้¹⁴

1) พื้นฐานของสัญญาประกันภัยความรับผิด

เกิดจากการที่ผู้เอาประกันภัยเสนอรายละเอียดเงื่อนไขในการขอรับประกันภัยต่างๆ ต่อ ผู้รับประกันภัย และจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยแก่ผู้รับประกันภัย โดยผู้รับประกันภัยตกลงชดเชย ค่าเสียหายอันเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขตามข้อตกลง ข้อจำกัดความรับผิด ตลอดจนข้อตกลงยกเว้น ความรับผิดต่างๆ

ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ตามกฎหมายของประเทศไทย หมายถึง สัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเฉพาะที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยที่คุ้มครอง ความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้ก่อความเสียหายต่อบุคคลที่สาม

2) ผู้เอาประกันภัย (Insured)

ผู้เอาประกันภัยของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมตาม RIBA Architects Premier Policy ได้แก่ ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตาม พระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 ไม่ว่าจะประกอบวิชาชีพในลักษณะบุคคลคนเดียวหรือการ รวมกลุ่มกันในลักษณะเป็นนิติบุคคล

3) วัตถุที่เอาประกัน (Subject Matter of Insurance)

¹⁴ RIBA Insurance Agency. PROFESSIONAL INDEMNITY INSURANCE. RIBA Architects Premier policy. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2556, จาก <http://www.architectspi.com/PI-Insurance/Pages/RIBA%20Policy%20Wording.pdf>

วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยตาม RIBA Architects Premire Policy คือ ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีต่อบุคคลที่สามซึ่งได้รับความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพ

4) ขอบเขตของความคุ้มครอง

ผู้รับประกันภัยจะชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพที่ผิดพลาดของผู้เอาประกันซึ่งอยู่ในข้อตกลงและไม่อยู่นอกเหนือข้อจำกัดในการชดเชยค่าเสียหายอันเกิดขึ้นในช่วงที่การประกันภัยมีผล และเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษจำนวน 250,000 ปอนด์ต่อการเรียกร้องและอยู่ในส่วนที่เกินจากค่าเสียหายส่วนแรก (Excess) 2,500 ปอนด์ ในทุกการเรียกร้อง

ผู้รับประกันภัยจะชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งและค่าใช้จ่าย ในการดำเนินคดีต่างๆให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในระหว่างที่ได้มีการทำประกัน

ผู้รับประกันภัยจะชำระเงินคืนแก่ผู้เอาประกันภัย ในกรณีที่มีการอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีในศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5) ข้อยกเว้นทั่วไป

ในการทำประกันภัยความรับผิดชอบ RIBA Architects Premire Policy ดังกล่าวนั้นจะไม่รวมการชดเชยค่าเสียหาย ดังต่อไปนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายส่วนแรกที่กำหนดในกรมธรรม์
- (2) การเรียกร้องที่เกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ดำเนินการโดยผู้เอาประกันในการกระทำอันเกิดจากการร่วมทุน หรือกิจการร่วมค้า เว้นแต่จะมีการลงนามรับรองในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ
- (3) ความเสียหายอันเกิดจากการขนส่ง
- (4) การเรียกร้องที่เกิดจากการบาดเจ็บ ป่วยหรือเสียชีวิตของผู้เอาประกันภัยที่ทำงานภายใต้สัญญาจ้างงาน
- (5) การเรียกร้องโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการให้บริการทางการเงินอันควบคุมโดยสถาบันการเงินที่มีอำนาจหน้าที่
- (6) การเรียกร้องที่เกิดจากการสูญเสียทางการค้า
- (7) การกระทำอันเกิดจากการฉ้อโกงหรือไม่ซื่อสัตย์
- (8) ความเสียหายทางอาญา
- (9) ความเสียหายอันเกิดจากระเบิดนิวเคลียร์หรือการสงคราม
- (10) การเรียกร้องความสูญเสียที่เกิดจากการดำเนินการทางคอมพิวเตอร์

(11) การเรียกร้องอันเกิดจากการขายสินค้า ผลิตภัณฑ์ การติดตั้งและบำรุงรักษา ซ่อมแซมหรือแก้ไขความบกพร่องของสินค้า

(12) การก่อการร้าย

(13) การเรียกร้องที่เกิดจากความรับผิดชอบในฐานะพนักงาน กรรมการหรือผู้ดูแล

(14) ความรับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมที่เกิดขึ้นจากแร่ใยหิน

6) เงื่อนไขทั่วไป (General Condition)

ในการทำประกันภัยความรับผิดตาม RIBA Architects Premire Policy นั้น ผู้เอาประกัน จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดดังต่อไปนี้จึงจะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย

ก่อนที่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องรายงาน ความเสียหายโดยละเอียดถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์อันก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องดังกล่าวแก่ผู้ รับประกันเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจะต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบในทันทีหรือโดยเร็วที่สุด ภายในระยะเวลาประกันภัยนั้น

การสำรวจหรือการตีราคาค่าเสียหายนั้นจะต้องกระทำโดยบุคคลที่ได้รับการรับรอง ยกตัวอย่างเช่น หุ้นส่วนผู้จัดการหรือพนักงานในบริษัทของผู้เอาประกันซึ่งเป็นสมาชิกของ RIBA (Royal Institute of British Architects) หรือเป็นสมาชิกของ RICS (Royal Institute of Chartered Surveyors) หรือสถาปนิกผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ซึ่งเป็นผู้ที่มิประสบการณไม่ต่ำกว่า 1 ปีในการสำรวจหรือการประมาณราคาเกี่ยวกับโครงสร้าง เป็นต้น

ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ยอมรับความรับผิด ยอมรับข้อเสนอหรือยอมรับการชำระ ค่าเสียหายใดๆ โดยปราศจากความยินยอมของผู้รับประกันภัยหรือโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจาก ผู้รับประกันภัยก่อน

หากคำขอในการชดเชยค่าเสียหายใดๆ เป็นเท็จหรือเกิดจากการหลอกลวง ให้ถือว่า ข้อตกลงเป็นโมฆะ หากได้มีการชำระค่าเสียหายไปแล้วย่อมจะถูกเรียกคืน

หากผู้เอาประกันภัยตกเป็นบุคคลล้มละลาย ข้อตกลงรับประกันภัยจะถูกยกเลิกทันที เว้นแต่ ผู้รับประกันภัยจะใช้ดุลยพินิจเป็นอย่างอื่น

(1) สิทธิของผู้รับประกันภัย

ผู้รับประกันภัยอาจใช้สิทธิแทนผู้เอาประกันในนามของผู้เอาประกันภัยโดยเป็นตัวแทน ในการสืบสวนสอบสวนหรือการต่อสู้คดีได้ ทั้งนี้ ผู้เอาประกันภัยจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ รับประกันภัยในกรณีดังกล่าว โดยต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเอกสาร หรือหลักฐานอื่นๆ เพื่อให้ผู้รับประกันภัยสามารถใช้ต่อสู้คดีได้ หากเป็นกรณีจำเป็น

ในการชดเชยค่าเสียหายนั้น ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษา กฎหมายหรือทนายความของผู้รับประกันภัยเพื่อความรอบคอบ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยตามจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดหรือตามจำนวนเงินที่ได้รับการประเมินจากการเรียกร้องนั้นๆ ก็ได้ (แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะน้อยกว่า) เพื่อปลดปล่อยความรับผิดทั้งหมดที่มีต่อผู้เอาประกันภัย ให้ถือว่า การชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวเป็นการชดเชยค่าเสียหายที่สมบูรณ์ตามข้อตกลงของผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย หากผู้รับประกันภัยได้ชำระเงินดังกล่าวให้ RIBAIA

ผู้รับประกันภัยจะไม่เข้ารับช่วงสิทธิของพนักงานหรืออดีตพนักงานของผู้เอาประกันภัย เว้นแต่ ผู้รับประกันภัยจะได้อำนาจเงินเพื่อสนับสนุนการกระทำหรือละเว้นการกระทำดังกล่าวของพนักงานหรืออดีตพนักงานของผู้เอาประกันภัย

ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ในเบื้องต้นที่จะต้องจ่ายค่าเสียหายส่วนแรก (Excess) ให้แก่ผู้รับประกันภัยก่อนที่ผู้รับประกันภัยจะได้ชดเชยค่าเสียหาย

(2) สิทธิของบุคคลที่สาม

แม้จะมีเงื่อนไขเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสัญญา (สิทธิของบุคคลที่สาม) ในปีค.ศ. 1999 แล้ว หรือถึงแม้ไม่มีก็ตามก็เป็นที่ยกเว้นตามสัญญาฉบับนี้ว่า

กรมธรรม์นี้มีได้มุ่งหมายให้สิทธิแก่บุคคลที่สามใดๆ

คู่สัญญาสามารถยกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลที่สาม

ในกรณีที่บุคคลที่สามดำเนินการตามกฎหมายกับผู้รับประกันภัยที่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในกรมธรรม์ฉบับนี้ ถ้าการดำเนินการตามกฎหมายนั้นมีสาเหตุมาจากผู้เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัยต้องพร้อมรับการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว โดยวิธีการป้องกันและการชดเชยไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ ซึ่งจะต้องเตรียมความพร้อมโดยวิธีการป้องกันและการชดเชยไว้แล้ว

ผู้เอาประกันภัยสามารถตรวจสอบและคัดลอกค่าใช้จ่ายของคนที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการประกันภัยรวมทั้งเอกสารข้อมูลอื่นๆ

7) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล

ผู้เอาประกันภัยตกลงว่าข้อมูลต่างๆ ของผู้เอาประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยได้รวบรวมเพื่อจัดทำประกันหรือการชดเชยค่าเสียหายนั้น เป็นของผู้รับประกันภัยภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลข่าวสาร ค.ศ.1998 ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องเปิดเผยต่อบุคคลภายนอก

เมื่อได้พิจารณารูปแบบกรมธรรม์ (Insurance Policy) การทำประกันภัยวิชาชีพ สถาบันประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษแล้ว เห็นว่า ผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเมื่อได้ขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกอังกฤษแล้ว

ก็จำเป็นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องจัดทำประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมด้วย มิฉะนั้นจะถือว่ามีความผิดทางจริยธรรมวิชาชีพและส่งผลให้ไม่สามารถประกอบวิชาชีพได้ ดังนั้นการทำประกันภัยวิชาชีพดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษต้องจัดทำ การทำประกันภัยดังกล่าวผู้ประกอบวิชาชีพจะดำเนินการจัดทำกรรมธรรม์จากบริษัทที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA) ซึ่งได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) และคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) โดยกรรมธรรม์ดังกล่าวจะต้องมีเงื่อนไขข้อตกลงเป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนดด้วยจึงจะถือว่าเป็นการจัดทำประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสม เช่น วงเงินจำกัดความรับผิดชอบสำหรับการชดเชยค่าเสียหายจะต้องไม่ต่ำกว่า 250,000 ปอนด์ สำหรับทุกๆ การเรียกร้อง เป็นต้น แต่หากผู้เสียหายได้รับความเสียหายที่มากกว่า 250,000 ปอนด์แล้ว ผู้เสียหายก็จะต้องไปดำเนินการกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยใช้สิทธิทางศาลเอง เนื่องจากการชดเชยค่าเสียหายตามสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบนั้นเป็นเพียงการชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้น หรือเรียกได้ว่าเป็นการกำหนดวงเงินค่าเสียหายไว้เป็นขั้นต่ำเท่านั้น นอกจากนี้ การจัดเก็บอัตราค่าเบี้ยประกันนั้น ก็จะจัดเก็บในจำนวนที่ไม่มากนักเพื่อไม่ให้เกิดภาระกับผู้ประกอบวิชาชีพมากเกินไป เพราะเป็นกรณีที่สภาวิชาชีพกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องกระทำโดยไม่ได้สมัครใจ

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีปกครองในรูปแบบสหพันธ์สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ระบบการปกครองของเยอรมนีมีพื้นฐานจากเอกสารรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2492 ซึ่งเรียกว่า Grundgesetz (กฎหมายหลัก) เยอรมนีแบ่งการปกครองในระบบสหพันธ์รัฐ มีทั้งหมด 16 รัฐ โดยแต่ละรัฐจะมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นของตัวเองและจะมีกระทรวงการปกครอง บริหารสูงสุดกระทรวงจะดูแลรัฐทุกรัฐของเยอรมนี โดยมีเมืองหลวงคือ เบอร์ลิน มีพื้นที่ 892 ตารางกิโลเมตร และมีประชากร 3,400,000 คน¹⁵

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจะได้ทำศึกษามาตรการทางกฎหมายของรัฐเบอร์ลิน อันเป็นเมืองหลวงของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

¹⁵ <http://th.wikipedia.org/wiki> สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555

3.1.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในรัฐเบอร์ลินนั้น บัญญัติไว้ในกฎหมายของรัฐที่ประกาศโดยสภาผู้แทนราษฎร คือ พระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG)¹⁶ ประกาศ ณ วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2549 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติในวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 674) ตามมาตรา 1 ได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมไว้ โดยแบ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกเป็น 4 สาขา และกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ ได้แก่

1) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมหลัก มีบทบาทคือ สร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ทางเทคนิค สถาปัตยกรรม สังคมและเศรษฐกิจในการตั้งถิ่นฐานของเมือง

2) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมภายใน มีบทบาทคือ สร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ทางเทคนิค สถาปัตยกรรม สังคมและเศรษฐกิจของการตกแต่งภายในและการเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงภายในอาคาร

3) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาภูมิสถาปัตยกรรม มีบทบาทคือ การแสดงผลงานก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม ทางเทคนิค สถาปัตยกรรม สังคมและเศรษฐกิจของที่ดินชุมชน ในพื้นที่เปิดโล่งตลอดจนสวนหย่อม ทั้งมีส่วนร่วมในบริบทของการวางผังเมือง

4) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง มีบทบาทคือ วางแผนความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจ การวางแผนท้องถิ่นและภูมิภาคเศรษฐกิจ และสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเมือง

3.1.2.2 องค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

องค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้แก่ สภาสถาปนิกแห่งชาติ (Bundesarchitektenkammer) ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ในการดูแลผลประโยชน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีผลต่อทั้งนักการเมืองและประชาชน โดยสมาชิกมาจากทั้ง 16 รัฐของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี¹⁷

¹⁶ Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.bak.de/userfiles/Justitiariat/Architektengesetze%20Berufsordnungen%20Berufshaftpflicht/Berliner%20Architekten-%20und%20Baukammergesetz.pdf>

¹⁷ <http://www.bak.de/site/163/default.aspx> สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2555

ส่วนองค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของรัฐเบอร์ลิน ได้แก่ สถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน (Architektenkammer Berlin) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz :ABKG) สมาชิกสถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน ประกอบไปด้วยผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมภายใน สาขาภูมิสถาปัตยกรรมและสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง รวมจำนวน 7,600 คน¹⁸

สถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน (Architektenkammer Berlin) ประกอบไปด้วยผู้แทนจากสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ โดยผู้แทนจากสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่สามารถเป็นคณะกรรมการบริหารได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 10 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน

วัตถุประสงค์และหน้าที่ของสถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 มีสาระสำคัญคือ

- 1) ส่งเสริมและดูแลอาคารสถาปัตยกรรม วิศวกรรมโยธา ผังเมืองและภูมิทัศน์
- 2) กำหนดภาระหน้าที่ในการปฏิบัติวิชาชีพของสมาชิก ควบคุม ดูแล ตลอดจนตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ในการปฏิบัติวิชาชีพของสมาชิกที่ได้กำหนดไว้
- 3) รักษาผลประโยชน์ทางวิชาชีพของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- 4) ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม
- 5) ให้ความเห็นและให้คำแนะนำทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมแก่รัฐบาล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมาย
- 6) กำหนดค่าธรรมเนียม และค่าบริการวิชาชีพพื้นฐาน
- 7) ระวังข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติวิชาชีพระหว่างสมาชิก หรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก
- 8) ในกรณีมีการจัดซื้อบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม สถาสถาปนิกเบอร์ลินมีหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับระบบการแข่งขันทั้งก่อนและหลังการแข่งขัน และให้คำแนะนำแก่รัฐในเรื่องดังกล่าว
- 9) แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ สถาปนิกและสถาปนิกผังเมือง
- 10) ร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพในการส่งเสริมสถาปัตยกรรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

¹⁸ <http://www.ak-berlin.de/publicity/ak/internet.nsf/tindex/de.htm> สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2555

3.1.2.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ชนิดของงานและการกำหนดความรับผิดชอบในงานของผู้ประกอบวิชาชีพในรัฐเบอร์ลิน ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขที่ผู้ประกอบวิชาชีพควรดำเนินการ ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz :ABKG) กฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึงผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวกับการก่อสร้างทั้งสถาปนิกและวิศวกรเอาไว้ด้วยกัน โดยใน ส่วนที่ 1 จะบัญญัติถึงวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และในส่วนที่ 2 บัญญัติถึงวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ในที่นี้จะกล่าวถึงวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ดังนี้

ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน บัญญัติว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งหมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้ง 4 สาขา ตามมาตรา 1 ที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนั้นจะต้องปฏิบัติวิชาชีพเพื่อให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมวิชาชีพ

ทั้งนี้ในมาตรา 27 (2) บัญญัติว่าประมวลจริยธรรมวิชาชีพจะต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

- 1) การปฏิบัติวิชาชีพด้วยความตั้งใจ
- 2) การกำหนดจริยธรรมวิชาชีพต่อกลุ่มลูกค้า ผู้ประกอบการ ผู้รับเหมา คนงานก่อสร้าง และเพื่อนร่วมงานหญิง
- 3) ต้องมีการอบรมวิชาชีพ
- 4) การกำหนดระดับการอนุญาตให้โฆษณาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจเชิงพาณิชย์ในภาคการก่อสร้าง
- 5) การกำหนดลักษณะการโฆษณาเปรียบเทียบที่ได้รับอนุญาต
- 6) การกำหนดให้มีการประกันภัยวิชาชีพ
- 7) การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในกรณีเข้าร่วมการประกวด
- 8) หน้าที่ในการให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อคณะกรรมการ

นอกจากนี้ ในประมวลจริยธรรมวิชาชีพจะต้องมีบทบัญญัติในเรื่องการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในแต่ละกรณี โดยรวมถึงกรณีที่เป็นเรื่องนอกเหนือในการปฏิบัติวิชาชีพ หากเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อความเคารพและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติวิชาชีพหรือชื่อเสียงของมาตรฐานวิชาชีพสถาปัตยกรรมอีกด้วย

3.1.2.4 สารสำคัญของ การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามที่ได้อ้างอิงข้างต้นแล้วว่ามาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้จะต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น ในพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน มาตรา 19 บัญญัติให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพ โดยมีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) ผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบบริษัทจำกัด ตามมาตรา 7 และผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบหุ้นส่วนตามมาตรา 7a จะต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Berufshaftpflichtversicherung) เพื่อให้ครอบคลุมความเสี่ยงรับผิดจากการทำงานของตนสำหรับการบาดเจ็บของบุคคลและความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน การทำประกันจะต้องให้มีผลตลอดเวลาที่มิชื้ออยู่ในทะเบียนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตฯ และยังจะต้องกำหนดให้มี ความรับผิดโดยอ้อมของผู้รับประกันหรือการใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อผู้รับประกันภัย ต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปีหลังจากการสิ้นสุดของสัญญาประกันภัย

2) การทำประกันภัยจะต้องทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยในประเทศที่ได้รับอนุญาตและได้รับจดทะเบียนให้ประกอบธุรกิจบริษัทประกันภัย ภายใต้เงื่อนไขการประกันทั่วไป โดยจำนวนเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำของผู้ทำประกันแต่ละรายคือ 1,500,000 ยูโร และวงเงินจำกัดความรับผิดกรณีบาดเจ็บต่อร่างกาย ความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน คือ 250,000 ยูโร

นอกจากมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลินจะ ได้บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพแล้ว การประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพยังได้ระบุไว้ในประมวลจริยธรรมวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแห่งรัฐเบอร์ลิน (Berufsordnung der Architektenkammer Berlin)¹⁹ อีกด้วย ซึ่งได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2552 โดยในมาตรา 1 ข้อ 5 เป็น

¹⁹ Berufsordnung der Architektenkammer Berlin. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.bak.de/site/163/default.aspx>

บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการทำการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Berufshaftpflichtversicherung) ได้กำหนดเงื่อนไขและรายละเอียดไว้ดังต่อไปนี้

1) สมาชิกสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลินที่ทำงานอิสระ จะต้องจัดทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจประกันภัยภายในประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมความเสี่ยงในการรับผิดชอบจากการทำงานของตนอย่างเพียงพอ

2) สมาชิกสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน อาจเลือกทำประกันภัยเป็นรายปีอย่างต่อเนื่อง หรือทำประกันภัยทรัพย์สินกับบริษัทประกันภัยก็ได้

3) วงเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำของผู้เอาประกันภัยจะแตกต่างจากพระราชบัญญัติสัญญาประกันภัย พ.ศ. 2550 (Versicherungsvertragsgesetz :VVG) มาตรา 114 (1)²⁰ ก็จะต้องไม่ต่ำกว่า 1,500,000 ยูโร สำหรับการบาดเจ็บหรือ 250,000 ยูโร สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน

4) การชดเชยค่าเสียหายสูงสุดสำหรับความเสียหายที่เกิดในช่วงปีที่มีการทำประกันภัยจะต้องมีมูลค่าอย่างน้อย 2 เท่าของวงเงินประกันภัยขั้นต่ำที่ผู้รับประกันภัยกำหนดทุนประกันสำหรับความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน

5) ในกรณีที่ทำประกันภัยสำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน จำนวนวงเงินความคุ้มครองขั้นต่ำ คือ 250,000 ยูโร ทั้งนี้ทุนประกันจะต้องมีมูลค่าเป็น 2 เท่าของสินทรัพย์ที่มีอยู่

6) สัญญาประกันภัยจะต้องกำหนดให้มีความรับผิดโดยอ้อมของผู้รับประกันภัยหรือการใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อผู้รับประกันภัย ต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปีหลังจากการสิ้นสุดของสัญญาประกันภัย

7) ในกรณีที่ลูกค้ายกกำหนดให้ทำประกันภัยตนเอง การจัดทำสัญญาประกันภัยจะต้องทำเป็นข้อตกลงกับบริษัทประกันภัย

8) สมาชิกสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลินซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบบริษัทจำกัดตามมาตรา 7 และผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบหุ้นส่วนตามมาตรา 7a แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน ต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน

²⁰ Versicherungsvertragsgesetz :VVG. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2555, จาก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในรัฐเบอร์ลิน จะต้องมีการขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน โดยการปฏิบัติวิชาชีพจะต้องเป็นไปตามประมวลจริยธรรมวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแห่งรัฐเบอร์ลินอีกด้วย ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตาม เช่น ไม่จัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพจะถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นประพฤติดิฉจริยธรรม

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

เมื่อได้ทราบจากหัวข้อที่แล้วว่า มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศมีรายละเอียดอย่างไรแล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงมาตรการที่ปรากฏในกฎหมายไทย เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อเหมือนและข้อแตกต่าง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของรูปแบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ก่อนที่จะได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยว่ามีรายละเอียดเป็นอย่างไรนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จึงควรทำการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยก่อนว่ามีรายละเอียดอย่างไร

3.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

วิชาชีพสถาปัตยกรรม เป็นการให้บริการประเภทหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ โดยเฉพาะบุคลากรระดับวิชาชีพ และคาดว่าในอนาคตข้างหน้าจะเป็นตัวแปรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งในปัจจุบัน วิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นหัวข้อหนึ่งของบริการทางธุรกิจที่อยู่ในกรอบการเจรจาของ WTO ด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงนับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจและการลงทุน โดยจะเชื่อมโยงไปถึงธุรกิจการผลิตและค้าวัสดุก่อสร้าง ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และทำให้เกิดการจ้างงานที่มากขึ้น นอกจากนี้ การก่อสร้างที่มีการออกแบบโดยเน้นด้านประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัยและความสวยงาม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการยกระดับสวัสดิภาพทางสังคม อันจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นผู้ใช้วิชาชีพในการศึกษาโครงการ ออกแบบ บริหารและอำนวยการก่อสร้าง ตรวจสอบ และให้คำปรึกษาในการใช้ศาสตร์และศิลป์ สร้างสรรค์อาคาร กลุ่มอาคาร องค์ประกอบทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องปฏิบัติวิชาชีพบน รากฐานของการประกอบวิชาชีพที่ได้มาตรฐานสากล จะต้องมีความรู้ความชำนาญอันจำเป็นต่อ การพัฒนาอันยั่งยืนของสภาพแวดล้อมและความผาสุกของส่วนรวมนั้นออกสู่สังคม โดยมีแนว ปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ ทั้งในรูปแบบตัวบทกฎหมาย จรรยาบรรณและกฎระเบียบต่างๆ

โดยจะได้อธิบายโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป ดังนี้

3.2.1.1 ความหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สถาปัตยกรรม” หมายถึง ศิลปและวิทยาเกี่ยวกับงานก่อสร้างที่ประกอบด้วยศิลปลักษณะ และได้ ให้ความหมายของคำว่า “สถาปนิก” หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างสรรค์ทางออกแบบ ก่อสร้าง²¹

นอกจากนี้ในการอบรมผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของสภา สถาปนิก²² ได้ให้ความหมายคำว่า “สถาปนิก” ไว้หมายความว่า “ผู้ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพและวิชาการ พร้อมทั้งจะทำงานสถาปัตยกรรมควบคุม ได้รับใบอนุญาตให้มีสิทธิในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยตามขอบเขตที่ กำหนด โดยรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์พัฒนาสภาพแวดล้อมกายภาพ และส่งเสริมสังคมทั้งดงาม ยั่งยืนและแสดงออกถึงวัฒนธรรมการดำรงชีวิตทางสังคม และบริบททางประวัติศาสตร์โดยผ่านใน มิติของที่ว่างและรูปทรง”

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุม อันได้แก่ พระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 ซึ่งถูกยกเลิกแล้ว โดยพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และข้อบังคับสภาสถาปนิกที่ออกตามความใน พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 แล้ว จะเห็นได้ว่าไม่ปรากฏนิยามคำว่า “สถาปนิก” เอาไว้แต่ อย่างใด มีเพียงนิยามของ คำว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม”ปรากฏตาม พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 4 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้ให้ ความหมายเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ไว้ดังนี้

²¹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เล่มเดิม. หน้า 1193.

²² ไตรวัฒน์ วิรัชศิริ. เล่มเดิม. หน้า 1-7.

“วิชาชีพสถาปัตยกรรม” หมายความว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์ สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขามีสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และสาขาสถาปัตยกรรมอื่นๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” หมายความว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” หมายความว่า “บุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิก” นอกจากนี้ในมาตรา 45 ได้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนพร้อมจะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาใด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตในสาขานั้นจากสภาสถาปนิก” ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตราดังกล่าว จะมีโทษตามมาตรา 71

เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า บัณฑิตผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในสาขาที่เกี่ยวกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรมนั้น หากประสงค์จะประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากองค์กรควบคุมวิชาชีพคือสภาสถาปนิกเสียก่อน ซึ่งหากผู้ใดประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้ว ย่อมถือเป็นการกระทำความผิดพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 45 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

ในปัจจุบัน “วิชาชีพสถาปัตยกรรม” มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 4 สาขา โดยได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549²³ ซึ่งประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้แบ่ง “วิชาชีพสถาปัตยกรรม” ออกเป็น 4 สาขา ได้แก่

1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร

2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง ชุมชนเมือง ชุมชน และโครงการกลุ่มอาคารที่มีการใช้งานประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท

²³ กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549.

รวมถึงการวางผังเพื่อกำหนดกิจกรรม พื้นที่ ขนาด ความหนาแน่น ความสูง ที่โล่งหรือที่ว่างระหว่างอาคาร และโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการภายในพื้นที่ดังกล่าว

3) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังบริเวณเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ในชุมชนและพื้นที่ธรรมชาติทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับอาคาร

4) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพและสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

3.2.1.2 ลักษณะของงานผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ลักษณะของงานผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการงานก่อสร้าง (Construction Process) ในการเริ่มโครงการก่อสร้างนั้น จะมีแนวคิดมาจากเจ้าของโครงการซึ่งอาจจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน โดยส่วนใหญ่จะเป็นในภาคเอกชนเป็นหลัก เมื่อเจ้าของโครงการมีความคิดริเริ่มจะลงทุนในโครงการก่อสร้าง หลังจากได้ศึกษาด้านการลงทุนขึ้นต้นแล้วก็จำเป็นต้องปรึกษาผู้ออกแบบ ที่เจ้าของโครงการให้ความไว้วางใจในผลงานและประสบการณ์ ผู้ออกแบบจะเป็นผู้แปลความคิด ความต้องการของเจ้าของโครงการออกมาเป็นรูปธรรม ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายควบคุมอาคารและสภาพแวดล้อมรวมถึงเงื่อนไขอื่นๆ ทั้งนี้ผู้ออกแบบจะจัดทำแบบร่างเพื่อให้เจ้าของได้ศึกษาในชั้นรายละเอียดมากขึ้น เมื่อเจ้าของโครงการได้ศึกษาข้อมูลการประมาณราคาเบื้องต้นซึ่งผู้ออกแบบได้จัดเตรียมให้เพื่อประกอบการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนที่ละเอียดขึ้น จนมั่นใจว่าโครงการจะสามารถดำเนินไปได้ ทั้งด้านการตลาด ผลตอบแทนการลงทุน แหล่งเงินสนับสนุนด้านการลงทุน ตลอดจนผลกระทบทางด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงจะดำเนินในขั้นต่อไป ในการเริ่มงานก่อสร้าง จะมีผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ เจ้าของโครงการ (Owner) ผู้ออกแบบและที่ปรึกษา (Architect/Engineer) ผู้รับเหมาก่อสร้างหลัก (Contractor) และผู้รับเหมาช่วง (Sub-Contractor) ผู้บริหารงานก่อสร้าง (Professional Construction Manager)²⁴

ตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้แล้วว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรม” นั้นแบ่งออกเป็น 4 สาขาได้แก่ สาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรมและสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ โดยผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

²⁴ วิสูตร จิระคำเกิด. (2541). *ผู้ประมาณการก่อสร้าง สำหรับวิศวกร สถาปนิกและผู้ที่เกี่ยวข้องในงานก่อสร้าง*. หน้า 1-1.

จะต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิกด้วย

ดังนั้น ในกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้วผู้ที่ประกอบวิชาชีพย่อมไม่ต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาสถาปนิกแต่อย่างใด ส่วนอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการประกอบ “วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมแต่ละสาขานั้น จะต้องพิจารณาจากกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 2 และข้อ 3 ประกอบกัน กล่าวคือ ในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 3 จะกล่าวถึง “ชนิดงาน” ว่าชนิดงานใดบ้างที่เป็นการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาประกอบกับข้อ 2 ด้วยซึ่งกล่าวถึง “ขนาดงาน” ว่าในงานแต่ละชนิดงานซึ่งจะเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นจะต้องมีขนาดงานตั้งแต่เท่าใดจึงจะต้องเป็นผู้มีใบอนุญาตเท่านั้นที่จะสามารถทำได้

เมื่อกล่าวถึงผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ส่วนใหญ่แล้วคนทั่วไปมักจะเข้าใจว่า หมายถึงผู้ออกแบบเท่านั้น แต่ความจริงแล้วการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ขยายครอบคลุมออกไปในชนิดงานอีกหลายด้านด้วยกัน เช่น การเป็นผู้ให้คำปรึกษาในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ เป็นต้น ทั้งนี้ ชนิดงานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละสาขา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมปฏิบัติวิชาชีพในการให้บริการแก่ประชาชนและสาธารณะ นั้น มีจำนวน 5 ชนิดงาน ได้แก่ งานศึกษาโครงการ งานออกแบบ งานบริหารและอำนวยการก่อสร้าง งานตรวจสอบ และงานให้คำปรึกษา ตามที่กำหนดไว้กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 3 ดังต่อไปนี้

1) งานศึกษาโครงการ หมายถึง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดความต้องการและข้อจำกัดเป็นโครงการย่อย การจัดทำรายละเอียดความต้องการสำหรับการออกแบบโครงสร้างของโครงการ การจัดทำแผนงาน และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2) งานออกแบบ หมายถึง การกำหนดรายละเอียดโครงการ การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง การพัฒนารูปแบบ การจัดทำแบบและเอกสารการก่อสร้าง การกำหนดรูปแบบและรายการวัสดุก่อสร้าง การประมาณราคาก่อสร้าง และการตรวจสอบรูปแบบระหว่างก่อสร้างในงานสถาปัตยกรรมทั้งที่ก่อสร้างใหม่ ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย บูรณะ พื้นฟู หรืออนุรักษ์

3) งานบริหารและอำนวยการก่อสร้าง หมายถึง การบริหารจัดการและจัดทำแผนการบริหารโครงการ การกำหนดหลักเกณฑ์โครงการ การคำนวณราคาและควบคุมค่าก่อสร้าง การควบคุมการก่อสร้าง ดัดแปลง ซ่อมแซม รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารหรือสิ่งก่อสร้างให้เป็นไป

ตามรูปแบบรายการและสัญญา การวินิจฉัยแผนงานและวิธีการก่อสร้าง การรับรองผลการทดสอบวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการ และให้หมายความรวมถึงการวางแผนการดำเนินงาน การบำรุงรักษาและการบริหารจัดการทรัพย์สินอาคารในงานสถาปัตยกรรมทั้งที่ก่อสร้างใหม่ ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย บูรณะ พื้นฟู หรือนุรักษ์

4) งานตรวจสอบ หมายถึง การสำรวจ การค้นคว้า การวิเคราะห์ การทดสอบ รวมทั้งการหาข้อมูลและสถิติต่างๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการตรวจสอบรูปแบบ อุปกรณ์ประกอบของอาคาร ระบบสุขอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ระบบบริหารจัดการเพื่อความปลอดภัยในอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง งานตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยในอาคารในด้านสถาปัตยกรรมควบคุม รวมทั้งงานระบบอาคารที่เกี่ยวข้อง และการออกเอกสารรับรองผลการตรวจสอบ

5) งานให้คำปรึกษา หมายถึง การให้ข้อเสนอแนะ หรือการตรวจสอบเพื่อให้คำปรึกษาในงานตาม 1) 2) 3) หรือ 4)

เมื่อได้ทราบแล้วว่า “ชนิดงาน” ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมี 5 ชนิดงาน ขึ้นตอนต่อไปจึงพิจารณาว่า ชนิดงานนั้นๆ อยู่ใน “ขนาดงาน” ที่ควบคุมหรือไม่ ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 2 ว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” ได้แก่ วิชาชีพสถาปัตยกรรมในสาขา ดังต่อไปนี้

1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก ในงานตามข้อ 3 ยกเว้นการออกแบบวางผังอาคารที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลพื้นที่รวมกันไม่เกิน 150 ตารางเมตร หรืออาคารเพื่อการเกษตรพื้นที่ไม่เกิน 400 ตารางเมตร

2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง ในงานตามข้อ 3 ที่เกี่ยวกับการวางผังสำหรับพื้นที่หรือกลุ่มอาคาร ดังต่อไปนี้

(1) พื้นที่ที่มีการใช้บังคับผังเมืองรวมและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

(2) พื้นที่ที่มีการจัดรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

(3) พื้นที่ที่มีการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

(4) พื้นที่อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(5) พื้นที่ในเขตเพลิงไหม้ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือพื้นที่ที่มีภัยพิบัติและอุบัติภัยตามที่กฎหมายกำหนด

(6) นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือพื้นที่พัฒนาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด

(7) กลุ่มอาคารที่ประกอบด้วยอาคารขนาดใหญ่ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารสาธารณะ อาคารสูง และอาคารพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 30,000 ตารางเมตรขึ้นไป

2) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม ในงานตามข้อ 3 สำหรับพื้นที่หรือบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) พื้นที่สาธารณะ หรือบริเวณอาคารสาธารณะ

(2) พื้นที่ที่ให้ผู้บุคคลทั่วไปเข้าไปใช้สอยได้ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือชุมนุมคนได้ตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป

(3) พื้นที่ที่มีการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ยกเว้นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่พักอาศัยส่วนบุคคล

3) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ ในงานตามข้อ 3 สำหรับพื้นที่ภายในอาคารสาธารณะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเพื่อประกอบคำอธิบายเพื่อทำความเข้าใจง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในการออกแบบวางผังอาคารที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลพื้นที่ใช้สอยรวมกัน 250 ตารางเมตรจะต้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาสถาปัตยกรรมหลักเป็นผู้ให้บริการ โดยผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่สามารถให้บริการงานดังกล่าวได้ ซึ่งหากฝ่าฝืนก็จะมีโทษตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 71 แต่หากเป็นการออกแบบวางผังอาคารที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลพื้นที่ใช้สอยรวมกัน 149 ตารางเมตรซึ่งไม่เกิน “ขนาดงาน” ที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 2 แล้วย่อมไม่ต้องใช้บริการจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและประชาชนทั่วไปก็สามารถทำได้ เป็นต้น

3.2.1.3 คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในเบื้องต้นผู้ที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้จะต้องสมัครเป็นสมาชิกสามัญหรือสมาชิกวิสามัญของสภาสถาปนิกเสียก่อนจึงจะมีสิทธิขอใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 49 วรรค 2 บัญญัติว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องเป็นสมาชิกสามัญหรือสมาชิกวิสามัญของสภาสถาปนิกและถ้าขาดจากสมาชิกภาพเมื่อใดให้ใบอนุญาตของผู้นั้นสิ้นสุดลง”

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 11²⁵ ได้แบ่งประเภทสมาชิกของสภาสถาปนิกไว้ 3 ประเภทคือ

- 1) สมาชิกสามัญ
- 2) สมาชิกวิสามัญ ต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก
- 3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมใหญ่สภาสถาปนิกแต่งตั้งตามมาตรา 12²⁶ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกประเภทต่างๆ ไว้ดังต่อไปนี้คือ

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- 2) มีสัญชาติไทย
- 3) มีความรู้ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมโดยได้รับปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือ วุฒิบัตรในวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่สภาสถาปนิกรับรอง
- 4) ไม่เป็นผู้ประพฤติดิจรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก
- 5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่เป็นการประพฤติดิจรยาบรรณ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก
- 6) ไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือไม่เป็นโรคที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก

นอกจากนี้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกสภาสถาปนิกจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับสมัครเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิก พ.ศ.2544 และข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยโรคที่ต้องห้ามในการเป็นสมาชิกสภาสถาปนิก พ.ศ.2544 อีกด้วย

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 กำหนดให้สภาสถาปนิกมีอำนาจหน้าที่ในการรับรองปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกสาขา ดังนั้น เมื่อได้สมัครเป็นสมาชิกสภาสถาปนิกแล้ว จะต้องพิจารณาว่าผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นสำเร็จการศึกษาตามวุฒิการศึกษาที่สภาสถาปนิก

²⁵ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543, มาตรา 11.

²⁶ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543, มาตรา 12.

รับรองหรือไม่ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการศึกษานั้นๆ สอดคล้องและได้มาตรฐานที่สภาสถาปนิกกำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาการของสภาสถาปนิก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการให้ศึกษาด้านสถาปัตยกรรมนั้น ตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคงและเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพมีพื้นฐานการศึกษาและประสบการณ์ที่ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน²⁷ ซึ่งหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเป็นไปตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับรองปริญญาและอนุปริญญาและประกาศนียบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2545²⁸ โดยผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2544²⁹ ด้วย

ในข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละระดับ การออกใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการออกหลักฐานรับรองการได้รับใบอนุญาต พ.ศ.2552³⁰ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ในหมวด 2

ปัจจุบันสภาสถาปนิกมีสมาชิกจำนวน 19,822 คน และมีผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้ง 4 สาขา จำนวน 16,947 คน³¹

3.2.2 องค์การที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ปัจจุบันวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นเป็นอาชีพที่อยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรที่จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

3.2.2.1 สภาสถาปนิก (Architects Council of Thailand)

²⁷ ไตรวัฒน์ วิริยศิริ. เล่มเดิม. หน้า 2-3.

²⁸ ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับรองปริญญาและอนุปริญญาและประกาศนียบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2545.

²⁹ ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2544.

³⁰ ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละระดับ การออกใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการออกหลักฐานรับรองการได้รับใบอนุญาต พ.ศ.2552.

³¹ สุรัตน์ พุ่มผล. หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและใบอนุญาต สภาสถาปนิก. สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์ 2555.

ในอดีตการควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ก.ส.) ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการภายใต้ สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 บังคับใช้ใน ขณะนั้น ต่อมา จึงได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ สถาปนิก พ.ศ. 2543 มีเหตุผลในการประกาศ อันเป็นหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ คือ เนื่องด้วย วิทยาการด้านสถาปัตยกรรมมีการพัฒนาในเนื้อหาและวัตถุประสงค์แตกต่างจากเดิมจนครอบคลุม การสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมให้มีประโยชน์ใช้สอย ความงาม และมั่นคง เพื่อ สนองความต้องการทางเศรษฐกิจ เอกอภย วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้มีภาระ ที่ต้องควบคุมดูแลมากกว่าเดิม และการรวมตัวของสถาปนิกในการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพก็ได้ดำเนิน มาจนมั่นคงเป็นที่ประจักษ์ผลงานแล้ว สมควรให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมรวมตัวกันตั้ง องค์กรวิชาชีพเพื่อช่วยรัฐในการควบคุมดูแลมาตรฐานความรู้และการประกอบวิชาชีพให้สามารถ ดำเนินการควบคุมได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น จึงได้จัดตั้ง “สภาสถาปนิก” ขึ้นเป็นองค์กรอิสระมีฐานะเป็นนิติ บุคคล โดยจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับการถ่ายโอนอำนาจของรัฐบางส่วนในการควบคุมการประกอบ วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เช่น การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม การ เพิกถอนหรือการพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นต้น โดยทำหน้าที่ แทนคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ก.ส.) แต่พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ยังคงให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานของสภา สถาปนิก

วัตถุประสงค์ของสภาสถาปนิก

สภาสถาปนิกมีวัตถุประสงค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 คือ

- 1) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- 2) ส่งเสริมความสามัคคีและใกล้ชิดเกี่ยวข้องพิพาทของสมาชิก
- 3) ส่งเสริมสวัสดิการและผดุงเกียรติของสมาชิก
- 4) ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุม ให้ถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- 5) ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้บริการทางด้านวิชาการต่างๆ แก่ประชาชน และ องค์กรอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรม
- 6) ให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาด้าน สถาปัตยกรรม รวมทั้งด้านเทคโนโลยี

7) เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของประเทศไทย

8) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อำนาจหน้าที่ของสภาสถาปนิก

สภาสถาปนิกมีอำนาจหน้าที่ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ดังต่อไปนี้

1) ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

2) พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต

3) รับรองปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

4) รับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

5) เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดและการเลิกสาขาวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

6) ออกข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วย

(1) การกำหนดลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 (6)

(2) การรับสมัครเป็นสมาชิก ค่าจดทะเบียนสมาชิก ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก

(3) การเลือกและการเลือกตั้งกรรมการตามมาตรา 32

(4) การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาตการเพิกถอนใบอนุญาต และการรับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

(5) คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ตรวจตาม มาตรา 20 วรรคสอง

(6) หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตแต่ละระดับตามมาตรา 46

(7) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 49

(8) จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม และการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมา ซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

(9) มาตรฐานในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

(10) การประชุมของที่ประชุมใหญ่สภาสถาปนิก

(11) การใดๆ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

สภาสถาปนิก ประกอบไปด้วยคณะกรรมการจำนวน 2 คณะ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้ คือ

1) คณะกรรมการสภาสถาปนิก

สภาสถาปนิกดำเนินการภายใต้การบริหารและกำกับดูแลของคณะกรรมการสภาสถาปนิกประกอบไปด้วยกรรมการจำนวน 20 คน กรรมการให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 3 ปี โดยกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งจะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระไม่ได้ ตามมาตรา 28 โดยมาตรา 24 ให้คณะกรรมการสภาสถาปนิกประกอบด้วย

(1) กรรมการซึ่งสมาชิกสามัญเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกสามัญ และมีได้ดำรงตำแหน่งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำนวน 10 คน

(2) กรรมการซึ่งสมาชิกสามัญเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกสามัญ และดำรงตำแหน่งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำนวน 5 คน

(3) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากสมาชิกสามัญ โดยการเสนอชื่อของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจำนวน 5 คน

โดยกรรมการทั้ง 20 ท่าน จะเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่ง นายกสภาสถาปนิก อุปนายกสภาสถาปนิกคนที่หนึ่ง อุปนายกสภาสถาปนิกคนที่สอง ตำแหน่งละหนึ่งคน และให้นายกสภาสถาปนิกเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ทรัพยากริก ตำแหน่งละหนึ่งคนและอาจเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งอื่นได้ตามความจำเป็น ให้นายกสภาสถาปนิกแต่งตั้งหัวหน้าสำนักงานสภาสถาปนิกเพื่อควบคุม รับผิดชอบงานทั่วไปของสภาสถาปนิก นอกจากนี้ นายกสภาสถาปนิกซึ่งทำหน้าที่ประธานของคณะกรรมการสภาสถาปนิกแล้ว ๗ คน นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยังมีหน้าที่เป็นสภานายกพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของสภาสถาปนิกตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาสถาปนิก บัญญัติไว้ในมาตรา 33 คือ

- (1) บริหารและดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และข้อบังคับของสภาสถาปนิก
- (2) สอดส่องดูแลและดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้
- (3) ออกระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการใดๆ ตามที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ที่ประชุมใหญ่สภาสถาปนิกมอบหมาย
- (4) กำหนดแผนการดำเนินงานและงบประมาณของสภาสถาปนิก
- (5) วินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์ ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจรรยาบรรณ ตามมาตรา 62

2) คณะกรรมการจรรยาบรรณ

ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 คณะกรรมการจรรยาบรรณมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย กรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ได้รับใบอนุญาตประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

สถาปตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545³² โดยมาตรา 53 ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการจรรยาบรรณประกอบไปด้วยประธานกรรมการจรรยาบรรณคนหนึ่งและกรรมการจรรยาบรรณตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด แต่ไม่น้อยกว่าสามคน ในการพิจารณาคดีการร้องเรียนการประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปตยกรรมควบคุม เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดลงโทษหรือยกข้อกล่าวหาตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 นั้นมาตรา 61 บัญญัติว่า “คณะกรรมการจรรยาบรรณ มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้”

- (1) ยกข้อกล่าวหา
- (2) ตักเตือน
- (3) ภาคทัณฑ์
- (4) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าปี
- (5) เพิกถอนใบอนุญาต

ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งคณะกรรมการจรรยาบรรณวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 61 (2) (3) (4) หรือ (5) อาจอุทธรณ์คำวินิจฉัยชี้ขาดต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ตามมาตรา 62

จากวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสภาสถาปนิกดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้สถาปนิกผู้ที่ยังคงทำการปฏิบัติวิชาชีพสถาปตยกรรมอยู่นั้นจึงต้องขึ้นต่อสภาสถาปนิกทุกคน และยังคงเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิกโดยการสมัครและต้องชำระค่าธรรมเนียมรักษาสมาชิกภาพไว้ด้วย ตามมาตรา 49 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ทั้งนี้เพื่อการรักษาสีทิมและหน้าที่ในการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่พระราชบัญญัติระบุไว้

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยแก่สาธารณะตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 สามารถแบ่งการดำเนินงานได้เป็น 3 ด้านสำคัญๆ ดังนี้³³

1) ความรู้ความสามารถ สภาสถาปนิกจะใช้อำนาจในการรับรองปริญญาประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรในการประกอบวิชาชีพสถาปตยกรรม (Accreditation) เป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพของสถาปนิก โดยการรับรองสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สภาสถาปนิกเห็นว่าจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานตรงตามที่สภาสถาปนิกกำหนดและใช้

³² ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545.

³³ กองงาน ก.ว. และ ก.ศ. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2543). คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543. หน้า 7-8.

อำนาจในการวางหลักเกณฑ์ในเรื่องหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการปฏิบัติ ตลอดจนหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ สำหรับการกำหนดมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม เช่น เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ (Code of Practices) และเกณฑ์มาตรฐานการบริการวิชาชีพ (Code of Conduct)

2) ด้านความประพฤติ ในการประกอบวิชาชีพสาขาต่างๆ ไม่ว่าแพทย์ วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ องค์การควบคุมวิชาชีพจะต้องมีมาตรฐานความประพฤติในการประกอบวิชาชีพของตนหรือที่เรียกว่าจรรยาบรรณ (Ethics) ไว้เป็นเครื่องกำกับความประพฤติหรือพฤติกรรมของหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันเองทุกองค์กรวิชาชีพ และตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสภาสถาปนิกที่จะต้องวางข้อบังคับในเรื่องจรรยาบรรณให้มวลหมู่สมาชิกประพฤติปฏิบัติตาม ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณ (Unethical) จะถูกพิจารณาลงโทษ โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณ

3) ด้านทะเบียน พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มีโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือแสดงตนว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยไม่มีใบอนุญาต เป็นโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และสำหรับการกระทำความผิดกรณีนี้ หากเป็นนิติบุคคลก็กำหนดให้หุ้นส่วน กรรมการ หรือผู้แทนนิติบุคคลต้องรับโทษ แล้วแต่กรณี และนิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้นด้วย

3.2.2.2 องค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

นอกจากสภาสถาปนิกที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมโดยตรงในการออกใบอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมแล้ว นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมในสาขาต่างๆ ด้วย ซึ่งจัดตั้งในรูปแบบของสมาคมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยสมาคมวิชาชีพส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์แก่สมาชิกสมาคมเป็นหลัก ปัจจุบันมีสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมทั้ง 4 สาขา ได้แก่

- 1) สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (Association of Siamese Architects under Royal Patronage)
- 2) สมาคมสถาปนิกชุมชนเมืองไทย (Association of Thai Urban Designers)
- 3) สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (Thai Association of Thai Urban Designers)
- 4) สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (Thailand Interior Designers' Association)

3.2.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับบริการได้ในหลายกรณีด้วยกัน ตามที่ได้ทราบแล้วว่างานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนอกจากการออกแบบแล้วยังหมายถึงการควบคุมงาน การบริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้าง ตลอดจนการให้คำปรึกษา ความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากการขาดทักษะความรู้ความสามารถที่เพียงพอหรืออาจเกิดจากความประมาทเลินเล่อในการประกอบวิชาชีพที่ได้ตัวอย่างสาเหตุของการวิบัติของอาคารจากการประชุมใหญ่ประจำปี 2539 ของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย³⁴ ได้มีการวิเคราะห์สาเหตุเอาไว้หลายประการ เช่น เกิดจากการออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้องหรือไม่มีเสถียรภาพเพียงพอ การเลือกใช้รายละเอียดการก่อสร้างที่ผิดพลาดคุณภาพของการก่อสร้างและการควบคุมงานที่ไม่มีคุณภาพเพียงพอ ซึ่งหากมีระบบการควบคุมงานที่มีคุณภาพเพียงพอ ผู้ควบคุมงานจะสามารถควบคุมการก่อสร้างให้วัสดุมีคุณภาพดี และลดข้อผิดพลาดจากการออกแบบหรือการก่อสร้างได้ ปัญหาเหล่านี้แก้ไขได้โดยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องเอาใจใส่อย่างเต็มที่ต่องานออกแบบ ศึกษาถึงพฤติกรรมโครงสร้างคำนวณอย่างถี่ถ้วน แสดงรายละเอียดโครงสร้างให้ชัดเจนและคำนึงถึงเสถียรภาพความมั่นคงของอาคารเป็นหลักใหญ่เพื่อความปลอดภัยของสาธารณชน ทั้งยังสามารถลดข้อผิดพลาดจากการออกแบบหรือการก่อสร้างได้อย่างมากอันจะทำให้การวิบัติลดน้อยลง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์สาเหตุของการวิบัติของอาคารจากการประชุมนี้พบว่าสาเหตุของการวิบัติของอาคารส่วนใหญ่เกิดจากการใช้วิชาชีพวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเป็นหลัก คือ ความบกพร่องในการเลือกใช้รายละเอียดการก่อสร้างที่ผิดพลาดวิชาการ การออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้อง

ในการสร้างสรรค์งานทั้ง 5 ชนิดงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก มีทั้งความเกี่ยวข้องที่เกิดจากเจตนาของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับบุคคลอื่นในลักษณะของนิติกรรมประเภทต่างๆ เช่น การทำสัญญาจ้างแรงงานหรือสัญญาจ้างทำของระหว่างเจ้าของโครงการหรือผู้ว่าจ้าง เพื่อใช้วิชาชีพสถาปัตยกรรมสร้างสรรค์งานสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่คู่สัญญาอาจเป็นงานคำนวณและออกแบบโครงสร้างอาคาร งานควบคุมการก่อสร้างหรือการวางแผนผังงานการก่อสร้าง เป็นต้น การทำสัญญาซื้อขายอุปกรณ์ในนามของตนเองหรือเป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างในการติดต่อกับบุคคลอื่น เพื่อให้งานตามสัญญาจ้างนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไป เป็นต้น นอกจากนี้ในการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

³⁴ มั่น ศรีเรือนทอง. (2539). เอกสารการประชุมใหญ่ทางวิชาการ ประจำปี 2539 “อาคารวิบัติในรอบทศวรรษที่ผ่านมา.” สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย. หน้า 15 -18.

ควบคุมอาจก่อให้เกิดความสับสนต่อบุคคลอื่นใดโดยไม่เจตนาในลักษณะของการละเมิด เช่น ในงานก่อสร้างออกแบบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมหลัก เกิดความผิดพลาดและส่งผลให้อาคารพังทลายลงมาทำให้บุคคลอื่นบาดเจ็บ ดายหรือทรัพย์สินเสียหาย หากสาเหตุของการพังทลายเกิดจากความบกพร่องในการใช้รายละเอียด การออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้องหรือไม่มีเสถียรภาพเพียงพอ การควบคุมงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันเป็นการใช้วิชาชีพสถาปัตยกรรมย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต่อบุคคลอื่นในลักษณะต่างๆแล้วแต่ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน อธิบายได้ดังนี้

3.2.3.1 ความรับผิดชอบวิชาชีพ

หน้าที่ประการสำคัญที่สุดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม คือ การใช้วิชาชีพเพื่อสร้างสรรค์งานให้แก่เจ้าของโครงการหรือผู้ว่าจ้าง ไม่ว่าจะเป็นงานออกแบบ และคำนวณ งานควบคุมการก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการก่อสร้างหรืองานให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสาธารณชน ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องใช้ความรู้ความชำนาญในหลักวิชาการอย่างระมัดระวัง สมเหตุสมผล และมีทักษะในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพในการสร้างสรรค์งานนั้นๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความบกพร่องในการเลือกใช้รายละเอียดการก่อสร้างที่ผิดหลักวิชาหรือคุณสมบัติการก่อสร้างไม่ดี การออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้องอันเป็นการใช้วิชาชีพที่ผิดพลาด ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้กำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ให้ปฏิบัติงานมีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมประพฤติปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว อันเป็นการควบคุมดูแลความประพฤติหรือจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกันตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ไว้ด้วย ดังนั้น หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมใช้ทักษะความสามารถในวิชาชีพของตนไม่เป็นไปตามมาตรฐานและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้นจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น และรับผิดชอบต่อสภาสถาปนิกในทางจรรยาบรรณอันเป็นความรับผิดชอบทางวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณเป็นผู้มีอำนาจลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิก โดยการดักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและความเสียหายอันเป็นผลมาจากการใช้วิชาชีพนั้น

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ไว้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามข้อบังคับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2545 และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพด้วย โดยผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องประกอบวิชาชีพด้วยความตั้งใจและเต็มความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กระทำการอันใดอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำผิดจรรยาบรรณ คณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิกจะพิจารณาตัดสินลงโทษ อันมีลักษณะเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพ คือ การตัดเดือน การพักทันทันท์ การพักใช้ใบอนุญาต หรือการเพิกถอนใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 61

2) โทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543

นอกจากพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 จะมีบทลงโทษที่มีลักษณะเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพแล้ว ยังมีบทลงโทษในทางอาญาดังกล่าวคือ โทษจำคุก โทษปรับ หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนี้คือ

(1) ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาหนึ่งแต่ไปประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมสาขาอื่นหรือแสดงด้วยวิธีใดให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนพร้อมจะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาอื่นที่ตนไม่ได้รับใบอนุญาตจากสภาสถาปนิก ตามมาตรา 45 หรือผู้ซึ่งอยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต แต่กลับดำเนินการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนมีสิทธิหรือพร้อมจะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนับแต่วันที่ทราบคำสั่งสภาสถาปนิกที่สั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้น ตามมาตรา 63 ต้องระวางโทษจำคุกผู้นั้นไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 71

(2) ผู้ใดใช้คำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ทั้งนี้ รวมถึงการใช้ จ้างวาน หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำดังกล่าวให้แก่ตน เว้นแต่ผู้ได้รับวุฒิปริญญาตรี หรือหนังสืออนุมัติเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมสาขานั้นๆ จากสภาสถาปนิกหรือสถาบันที่สภาสถาปนิกรับรองหรือผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก ตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษจำคุกผู้นั้นไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 72

(3) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้หุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท ผู้แทนของนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งมีส่วนในการกระทำความผิดดังกล่าว มีความผิดในฐานะเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด ผู้ใช้ให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในการกระทำความผิดนั้น และสำหรับนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษสำหรับความผิดนั้นด้วย ตามมาตรา 74

นอกจากนี้ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องรับผิดชอบแก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายในทางแพ่งและต่อสังคมส่วนรวมในทางอาญาด้วยโดยประมวลกฎหมายอาญาได้ระบุความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ชัดเจนใน มาตรา 227 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำการนั้นๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

3) โทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ได้บัญญัติบทลงโทษในทางอาญากับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในฐานะเป็นผู้ควบคุมงานในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคาร โดยผิดไปจากแผนผังบริเวณ แบบแปลนและรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ผู้ควบคุมงานจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่นซึ่งผู้ควบคุมงานได้มีหนังสือแจ้งข้อทักท้วงการกระทำดังกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารและผู้ดำเนินการทราบแล้วแต่บุคคลดังกล่าวไม่ยอมปฏิบัติตาม เอาไว้ในมาตรา 31 ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 65

3.2.3.2 ความรับผิดชอบต่อคู่สัญญา

ในการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในงานสร้างสรรค์ทั้ง 5 ชนิดงาน ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจก่อนิติสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในหลายลักษณะ เช่น การให้คำปรึกษาแก่ผู้ว่าจ้าง การออกแบบก่อสร้าง และหรือการควบคุมงานก่อสร้างให้แก่ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติตามหลักวิชาการ และต้องสร้างสรรคงานนั้นให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับงานนั้นอีกด้วย

ในกรณีที่การให้บริการวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในฐานะเป็นคู่สัญญากับผู้รับบริการ เกิดความเสียหายขึ้นนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็น

กฎหมายที่บังคับใช้เป็นการทั่วไปได้บัญญัติถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของคู่สัญญาเอาไว้แล้ว โดยมีมาตรการที่นำมาเยียวยาบุคคลที่ได้รับความเสียหาย คือ ฟ้องร้องให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายโดยการ ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล การก่อกวนคดีสัมพันธ์ดังกล่าวอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ความรับผิดชอบตามสัญญาจ้างทำของ

เมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตกลงที่จะทำงานไม่ว่าจะเป็นงานออกแบบ และคำนวณ งานควบคุมการก่อสร้าง งานวางโครงการก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ หรืองาน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ให้แก่ บุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของ โครงการ ย่อมก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและบุคคลนั้น ในลักษณะสัญญาจ้างทำของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 587 เนื่องจากสัญญาดังกล่าวมุ่งถึงความสำเร็จของงานอันเกิดจากการใช้ความรู้ความชำนาญ หรือการใช้วิชาชีพ สถาปัตยกรรมกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการสร้างสร้งงานนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมย่อมมีความผูกพันที่จะต้องใช้เวลาที่ตนมีอยู่เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงานนั้น หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้ว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคู่สัญญาหรือปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาดก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ผู้รับบริการแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องรับผิดชอบตามข้อกำหนดใน สัญญาจ้างทำของที่ตกลงร่วมกันนั้น ซึ่งอาจกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม แก่ในงานใหม่ให้ถูกต้องหรืออาจชดใช้ค่าเสียหายเป็นตัวเงิน ในกรณีที่สัญญาไม่ระบุชดอาจนำ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 7 ว่าด้วยจ้างทำของมาใช้บังคับ ได้ นอกจากนี้ อาจต้องรับผิดชอบวิชาชีพต่อสภาสถาปนิกหรือรับผิดชอบในทางอาญาต่อสังคมด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เป็นผลมาจากการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม นั้น

2) ความรับผิดชอบหลักตัวการตัวแทน

ในการเข้าควบคุมงานตามสัญญาจ้างทำของระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมกับผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของโครงการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ในบางครั้งการใช้วิชาชีพตามสัญญา จ้างทำของนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อ งานหรือควบคุมดูแลการทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้างหรือคนงานแทนผู้ว่าจ้าง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ การแต่งตั้งแสดงออกชัดเจนด้วยการตกลงยินยอมของคู่สัญญา โดยทำเป็นหนังสือหรือ วาจาซึ่งเป็นกรณีที่เกิดจากคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย อาจเป็นเรื่องที่เคยปฏิบัติต่อกันมาจนเป็นปกติไม่ จำเป็นต้องมอบหมายกันอีก ส่วนอีกกรณีหนึ่งเป็นการแต่งตั้งโดยปริยายเพื่อให้การตัดสินใจ เกี่ยวกับปัญหาอื่นๆ และงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีถูกต้องตามหลักวิชาการและตรงตามความประสงค์

ของผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ³⁵ กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับเหมาก่อสร้างหรือคนงานให้ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย อันเป็นการใช้วิชาชีพสถาปัตยกรรมอย่างหนึ่งแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องรับผิดชอบแพ่งต่อผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการในลักษณะของตัวการตัวแทน ทั้งนี้หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 15 ว่าด้วยตัวแทน โดยกฎหมายกำหนดว่ากรณีที่ตัวแทนดำเนินการแทนตัวการนอกวัตถุประสงค์แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวการ ตัวแทนจำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวการ นอกจากนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องรับผิดชอบวิชาชีพต่อสภาสถาปนิกหรือรับผิดชอบในทางอาญาต่อสังคมด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เป็นผลมาจากการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น

3.2.3.3 ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก

บุคคลภายนอกในที่นี้หมายถึง บุคคลที่มีได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม แต่เป็นกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมใช้วิชาชีพสร้างสรรค์งานให้แก่ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการไม่ว่าจะเป็นงานลักษณะใดและตามสัญญาใดแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นความเสียหายในด้าน ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน เช่น กรณีโรงแรมรอยัลพลาซ่า จังหวัดนครราชสีมาถล่มเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หรือกรณีไฟไหม้อาคารซานติกาผับในกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ผู้ใช้บริการในขณะนั้นไม่สามารถวิ่งหนีออกจากอาคารได้ทันเนื่องจากในการออกแบบไม่มีการคำนวณช่องทางออกฉุกเฉินไว้ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าใช้บริการ ทำให้เกิดเหตุเสียชีวิตขึ้น หรือกรณีที่สุภาพสตรีท่านหนึ่งฟื่องเทศบาลแห่งหนึ่งได้รับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหาย กรณีที่สามีของเธอเล่นล้มในตลาดสดของเทศบาลจนบาดเจ็บและเสียชีวิตในที่สุด โดยอ้างว่าทางเทศบาลเลือกใช้กระเบื้องไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในตลาดสด ซึ่งในการออกแบบตลาดสดดังกล่าวทางเทศบาลได้ว่าจ้างให้บริษัทที่ประมูลงานได้เป็นผู้ออกแบบ³⁶ เป็นต้น บุคคลภายนอกซึ่งไม่มีนิติสัมพันธ์ใดกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเลยต้องได้รับความเสียหายจากการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมดังกล่าว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในลักษณะดังต่อไปนี้

³⁵ พนารัตน์ เกลิมวุฒิสักดิ์. เล่มเดิม. หน้า 25-26.

³⁶ <http://www.asa.or.th> สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2555

1) ความรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด

เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นตามตัวอย่างที่ได้ยกขึ้นกล่าวข้างต้นแล้ว บุคคลภายนอกจะอาศัยข้อกำหนดในสัญญามาฟ้องเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ได้ เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน บุคคลภายนอกจึงต้องอาศัยบทบัญญัติในลักษณะละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 เรียกฟ้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับตน เนื่องจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น

นอกจากนี้ตามมาตรา 434 วรรคสอง ยังได้บัญญัติว่าในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ให้ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นๆ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายจะนั้นแล้ว ผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และในวรรคสาม บัญญัติว่าในกรณีที่กล่าวมาในวรรคสองนั้น ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วย ผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้นั้นก็ได้

ในที่นี้จึงเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ นั้น มาตรา 434 ให้ตกอยู่แก่ผู้ครอบครอง แต่ถ้าผู้ครอบครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันความเสียหายแล้วเจ้าของ โรงเรือนต้องเป็นผู้รับผิดชอบ³⁷ นอกจากนี้ ในกรณีที่มิมีผู้อื่นที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย กฎหมายให้ผู้ครองหรือเจ้าของใช้สิทธิไล่เบี้ยแก่ผู้นั้นได้ หมายความว่า ถ้าหากมีผู้มีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นโดยมิได้ทำละเมิดขึ้นตามลำพัง เช่น มีส่วนผิดในการไม่ปลูกสร้างตามสัญญาเพราะว่าผิดสัญญาจึงทำให้การก่อสร้างไม่สมบูรณ์ชำรุดบกพร่อง ดังนี้ เจ้าของชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้วเท่าใดใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากผู้รับจ้างได้ แต่ถ้าผู้อื่นก่อละเมิดขึ้นตามลำพังโดยอาศัยโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เป็นเครื่องมือในการทำละเมิด ผู้นั้นก็ต้องรับผิดชอบส่วนตัว ความเสียหายชนิดนี้อยู่นอกบังคับแห่งมาตรา 434 ต้องบังคับตามมาตรา 420

ความรับผิดชอบตามมาตรา 434 นี้ไม่ควรนำไปปะปนกับความผิดละเมิดที่ทำโดยประมาทเลินเล่อ เพราะถ้ามีข้อเท็จจริงว่าเป็นความประมาทเลินเล่อแล้วก็ต้องปรับเข้ามาตรา 420 แต่ความรับผิดชอบตามมาตรา 434 นี้ใช้เฉพาะกรณีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่ทรัพย์ คือ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ชำรุดบกพร่องโดยไม่มีผู้ใดทำให้เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นเพราะขาดการดูแลรักษาที่เพียงพอ เหตุที่มีบทบัญญัติในมาตรา 434 นี้ขึ้นต่างหากจากมาตรา 420 ก็เนื่องจากกฎหมายสันนิษฐานว่า ผู้

³⁷ เฝิง เฝิงนิตติ. (2553). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. หน้า 344.

ครองหรือเจ้าของมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายเพราะละเลยไม่ดูแลหรือก่อสร้างผิดแบบทำให้เกิดชำรุดบกพร่องได้ และเป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายนั่นเอง ทั้งนี้ แม้จะไม่มีข้อเท็จจริงว่า ผู้ครองหรือเจ้าของได้ทำลงด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดชอบ³⁸ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2959/2516 ป้ายโฆษณาติดตั้งบนอาคารพาณิชย์ ผู้เช่าสถานที่ติดตั้งป้ายเป็นผู้ครอบครองป้าย ผู้รับจ้างติดตั้งและดูแลป้ายไม่ใช่ผู้ครองร่วมด้วย ป้ายนั้นสร้างขึ้นไม่ตรงตามแบบแปลนจึงถูกพายุที่มิได้ธรรมดาพัดพังลงทำให้โจทก์เสียหาย ผู้เช่าสถานที่ซึ่งเป็นผู้ครองป้ายต้องรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 นั้น อาคาร หมายถึง สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับติดตั้งป้ายด้วย และในการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หากป้ายดังกล่าวมีลักษณะหรืออยู่ในประเภทที่ได้กำหนดเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรมแล้ว ก็จะต้องใช้ผู้มีใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการลงนามรับรองแบบป้ายดังกล่าวด้วย ดังนั้น ตามคำพิพากษาฎีกาที่ได้ยกตัวอย่างข้างต้น ที่ได้กล่าวไว้ด้วยว่าป้ายนั้นสร้างขึ้นไม่ตรงตามแบบแปลนแล้วผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมงานในการก่อสร้างป้ายดังกล่าว ย่อมมีความรับผิดชอบอันผู้เช่าสถานที่ซึ่งเป็นผู้ครองป้ายย่อมสามารถไล่เบี้ยได้

2) ความรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะประกันภัย

ความเสียหายที่เกิดจากการประกอบวิชาชีพที่ผิดพลาด เช่น กรณีเหตุการณ์ตึกถล่ม ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตตามตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นผู้ออกแบบถือว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมต้องรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับความเสียหาย ดังนั้น ผู้รับประกันภัยจึงต้องรับผิดชอบต่อผู้ประสบภัยต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย อันเป็นไปตามลักษณะของสัญญาประกันภัยจำนอง

ประกันภัยจำนอง ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนที่ 3 ของหมวดที่ 2 โดยถือว่าประกันภัยจำนองเป็นประกันวินาศภัยอย่างหนึ่ง จึงต้องนำบทบัญญัติสำหรับการประกันวินาศภัยทั่วไปมาใช้บังคับแก่การประกันภัยจำนองด้วย เว้นแต่ข้อที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 887 และ 888 แต่สัญญาประกันภัยจำนองมิได้มีวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยเป็นทรัพย์สินเหมือนอย่างเช่นประกันวินาศภัยแบบอื่น แต่หากการประกันภัยจำนองเป็นการประกันภัยสำหรับความผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่น ดังนั้น สัญญาประกันภัยจำนอง คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง

³⁸ สุขุม สุนทรีย. (2546). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ละเมิด. หน้า 152-155.

ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ทั้งนี้ หากผู้เอาประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบต่อวินาศภัยที่เกิดขึ้นผู้รับประกันภัยจำจนก็ไม่ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

สิทธิของบุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยตรงตามมาตรา 887 วรรค 2 โดยผู้ที่ต้องเสียหายมีสิทธิเลือกฟ้องผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยหรือทั้งคู่ก็ได้ หากผู้ต้องเสียหายจะเลือกฟ้องผู้เอาประกันภัย ผู้ต้องเสียหายจะเรียกผู้รับประกันภัยเข้ามาในคดีหรือไม่ก็ได้ ไม่มีกฎหมายบังคับไว้ แต่ถ้าเลือกฟ้องผู้รับประกันภัยจำจนกฎหมายกำหนดให้เรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วยเพื่อจะได้กล่าวให้เสร็จสิ้นไปในคราวเดียวกัน หากไม่เรียกผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดี ผู้ต้องเสียหายไม่มีสิทธิเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนส่วนที่ขาดจากผู้เอาประกันภัยอีก³⁹

3) ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำในฐานะเป็นผู้มีวิชาชีพแล้วเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นจะต้องรับโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 ด้วย

3.2.4 วิธิดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ปฏิบัติวิชาชีพผิดพลาดจนเกิดความเสียหายแล้ว วิธีการดำเนินการเพื่อเอาผิดหรือลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

3.2.4.1 การพิจารณาเกี่ยวกับจรรยาบรรณ

กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรม การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบเป็นไปตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ซึ่งการลงโทษเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพเท่านั้น เช่น การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต แต่ไม่มีการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้รับบริการที่ต้องเสียหายหรือไม่มีบทลงโทษที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องรับโทษทางอาญาในกรณีที่มีการทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรมแต่อย่างใด

3.2.4.2 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

³⁹ สุวิทย์ จันทร์แสงศรี. (2551, สิงหาคม). “ประกันภัยจำจน คืออะไร?” *สภานายความคิด*, ปีที่ 29, ฉบับที่ 113, หน้า 41-44.

การชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจเป็นการคืนทรัพย์สินที่ผู้เสียหายต้องเสียไปหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้นหรือการชดเชยค่าเสียหายต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องได้ 3 วิธี ได้แก่ การอาศัยข้อกำหนดในสัญญา การใช้สิทธิทางศาลและการอนุญาโตตุลาการ กล่าวคือ

1) การเรียกร้องโดยการใช้สิทธิทางศาล

การใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายนั้น วิธีพิจารณาคดีจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การใช้สิทธิทางศาลจะเกิดในกรณีผู้รับบริการและผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมคู่สัญญาไม่อาจจะตกลงกันในเรื่องค่าเสียหายได้ คือได้มีการเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายโดยใช้สิทธิตามสัญญามาแล้ว แต่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้รับบริการซึ่งเป็นคู่สัญญาจึงต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายตามที่ปรากฏในสัญญา

การพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่มิใช่ค่าเสียหายตามที่กำหนดในสัญญานั้น ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่หรือภาระการพิสูจน์ในคดีแพ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้รับบริการได้ยื่นฟ้องผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมว่าผิดสัญญาจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน ผู้รับบริการย่อมมีหน้าที่หรือภาระในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาลว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผิดสัญญาอย่างไร มีข้อกำหนดในสัญญาให้เรียกค่าเสียหายอย่างไร และค่าเสียหายที่ตนได้รับนั้นมีจำนวนเท่าใด เป็นต้น

ในส่วนของบุคคลภายนอกที่ได้รับ ความเสียหาย จะเรียกร้อง ค่าเสียหายเอา กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมก็ต้องอาศัยกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 ซึ่งสามารถดำเนินการโดยใช้วิธีการทางศาลเช่นกัน

การพิสูจน์ความผิดในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำละเมิดตาม มาตรา 420 นั้น ในเรื่องของภาระการพิสูจน์จะคล้ายคลึงกับกรณีที่กล่าวข้างต้น คือ ถ้าคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างนั้นย่อมมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามที่ตนกล่าวอ้าง โดยจะต้องพิสูจน์ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ให้บริการวิชาชีพโดยจง

ใจหรือประมาทเลินเล่อ การให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นก่อให้เกิดความเสียหาย และความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

แม้ว่าในกรณีที่เกิดความเสียหาย ผู้ประกอบวิชาชีพที่จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายจะได้ทำประกันประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกหรือประกันภัยค่าจูนเอาไว้ก็ตาม แต่การที่ผู้เสียหายจะได้รับชดเชยค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัยนั้น การดำเนินการก็มีกระบวนการที่ยุ่งยากและมีข้อจำกัดอยู่มาก กล่าวคือ บริษัทผู้รับประกันภัยนั้นจะรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ดังนั้น ผู้ได้รับความเสียหายย่อมมีหน้าที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ประจักษ์ว่าความเสียหายที่ตนได้รับนั้น เกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดของผู้ประกอบวิชาชีพ แม้หากผู้เสียหายจะได้รับชดเชยจากบริษัทผู้รับประกันภัยแล้ว ค่าเสียหายดังกล่าวก็จำกัดเพียงเท่าที่ผู้เอาประกันภัยได้ตกลงทำสัญญากับผู้รับประกันภัยไว้เท่านั้น หากผู้เสียหายประสงค์ที่จะได้รับชดเชยค่าเสียหายในส่วนที่ขาดแล้ว ผู้เสียหายจะต้องดำเนินการฟ้องร้องเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพเอง เว้นแต่ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้เลือกฟ้องผู้รับประกันภัยค่าจูนและได้เรียกผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

จะเห็นได้ว่าการพิสูจน์ความผิดในลักษณะเช่นนี้เป็นภาระหนักแก่โจทก์ผู้ได้รับความเสียหายซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งในเรื่องความรู้ ความชำนาญทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมนี้อยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งหากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดหรือบกพร่องของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว โจทก์อาจต้องเป็นฝ่ายแพ้คดีและไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

ส่วนการกำหนดค่าเสียหายนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติไว้ว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด...” การกำหนดค่าเสียหายนั้นกฎหมายกำหนดให้เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะกำหนดตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งศาลจะกำหนดให้ได้หรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายจะพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเสียหายเท่าใด ซึ่งหากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้แล้ว การเรียกร้องค่าเสียหายโดยใช้สิทธิทางศาลในวิธีนี้ย่อมไม่เกิดผลตามที่โจทก์ต้องการ

ยกตัวอย่างในกรณีที่มีการฟ้องร้องว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ออกแบบอาคารสถานบริการโดยไม่ได้กำหนดให้มีทางหนีไฟหรือทางออกฉุกเฉินให้พอเพียงกับผู้ใช้บริการแล้วเกิดเหตุไฟไหม้ขึ้น ทำให้ผู้ใช้บริการสถานบริการในขณะเกิดเหตุไม่สามารถออก

จากตัวอาคารได้ทันและเสียชีวิต เป็นต้น โจทก์ซึ่งเป็นผู้กล่าวอ้างว่าการปฏิบัติวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือหลักปฏิบัติในวิชาชีพจึงต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตำแหน่งหรือจำนวนทางหนีไฟทางออกฉุกเฉินในอาคาร ซึ่งพยานหลักฐานที่จะนำเสนอให้ศาลเห็นย่อมอยู่ที่ฝ่ายจำเลย หรืออยู่ในความรู้เห็นของฝ่ายจำเลยเป็นส่วนใหญ่ หากโจทก์ไม่มีความรู้ก็ต้องดำเนินการว่าจ้างบุคคลที่มีความรู้เฉพาะด้านมาตรวจสอบถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้น การพิสูจน์ความผิดในลักษณะดังกล่าวนี้ค่อนข้างสร้างภาระให้กับโจทก์ที่ทั้งได้รับความเสียหายแล้วยังต้องมีการแสวงหาและนำเสนอพยานหลักฐานตลอดจนต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเพิ่มขึ้นอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า การเรียกร้องค่าเสียหายโดยการใช้สิทธิทางศาลนั้น ก่อให้เกิดภาระแก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ต้องเสียหายหลายประการ เช่น ต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล ต้องเสียค่าธรรมเนียมค่าทนายความ ต้องเสียเวลาในการดำเนินคดีค่อนข้างยาวนาน การพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่เป็นฝ่ายกล่าวอ้างจะต้องเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากเพราะเหตุผลและข้อเท็จจริงในการพิสูจน์ความผิดนี้มักจะอยู่ที่ฝ่ายจำเลยหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การดำเนินการโดยการใช้สิทธิทางศาลอาจไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ให้บริการที่ตกเป็นผู้เสียหายเท่าที่ควร

2) วิธีการอนุญาโตตุลาการ

เป็นวิธีการเรียกร้องค่าเสียหายโดยผู้เสียหายที่อยู่ในฐานะคู่สัญญาและผู้เสียหายที่อยู่ในฐานะบุคคลภายนอก วิธีการอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกอีกช่องทางหนึ่ง (Alternative Dispute Resolution) โดยอาจกำหนดวิธีระงับข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมไว้ในข้อสัญญาว่า กรณีที่เกิดความเสียหายจากการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมให้ใช้วิธีการทางอนุญาโตตุลาการ เพื่อเลือกบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการมาตัดสินข้อเรียกร้องของบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย หากข้อเรียกร้องนั้นไม่สามารถยุติลงได้ในชั้นนี้ จะต้องกลับไปใช้วิธีการดำเนินการทางศาลต่อไปเพื่อให้คำชี้ขาดนั้นมีผลบังคับ การเรียกร้องวิธีนี้จึงอาจต้องดำเนินการถึง 2 กระบวนการในเรื่องเดียวกัน จึงอาจเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการดำเนินคดีเป็นอย่างมาก

3.2.4.3 ความรับผิดชอบในทางอาญา

การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะใช้วิธีการดำเนินการทางศาลเช่นเดียวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง ในการพิจารณาความผิดย่อมเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 และ

ความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 แล้ว หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำความผิดอาญา วิธีพิจารณาความอาญานั้นย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

ในการพิจารณาความผิดในทางอาญานั้น โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้กระทำความผิด ซึ่งจะต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ยกตัวอย่างเช่น กรณีความผิดฐานเป็นผู้ประกอบวิชาชีพไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 นั้น โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่า ในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้างซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ตนใช้บริการนั้นไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำการจนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยศาลจึงจะลงโทษ ซึ่งข้อเท็จจริงที่จะทำให้ศาลรับฟังได้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการอันพึงกระทำในการปฏิบัติวิชาชีพล้วนเป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นเรื่องในทางวิชาการและวิชาชีพสถาปัตยกรรม การที่จะใช้พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นในการดำเนินคดี ยิ่งจะทำให้ค่าใช้จ่ายของผู้เสียหายเพิ่มมากยิ่งขึ้น แม้ว่าการพิจารณาคดีจะถึงที่สุดและผู้กระทำความผิดได้รับการตัดสินว่ามีความผิดและจะต้องรับโทษแล้วก็ตาม แต่โทษในทางอาญาคงมีเพียงโทษปรับหรือจำคุก ซึ่งไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายในทางทรัพย์สินได้เลย

จะเห็นได้ว่าจากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จะต้องผ่านกระบวนการพิสูจน์ความผิดไม่ว่าโดยทางศาลหรือโดยคณะกรรมการจรรยาบรรณ ซึ่งวิธีการดำเนินการเช่นว่านั้นอาจสร้างภาระหลายประการแก่โจทก์หรือผู้ร้องเรียน เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี การแสวงหาพยานหลักฐาน ภาระการพิสูจน์ความผิด ระยะเวลาในการดำเนินการที่ยาวนานส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่เพิ่มขึ้น ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายจะได้รับอาจไม่คุ้มกับความเสียหายที่แท้จริงที่ตนได้รับ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายตามที่ปรากฏในกฎหมายปัจจุบัน ยังไม่เหมาะสมและเป็นธรรมกับบุคคลที่ได้รับ ความเสียหายตามที่ควรจะเป็น

3.2.5 สารสำคัญของ การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายไทยไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เมื่อการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมถือเป็นการประกันภัย ความรับผิดประเภทหนึ่ง ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกการประกันภัยความรับผิดว่า “ประกันภัยค้ำจุน” (Guarantee Insurance) จึงจัดได้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็น “ประกันภัยค้ำจุน” ตามกฎหมายไทย

1) ความหมายของสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

เมื่อจัดได้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมถือเป็น “ประกันภัยค้ำจุน” ตามกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นการที่จะทราบถึงความหมาย ของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพว่าเป็นอย่างไรนั้น จึงต้องพิจารณาบทบัญญัติในส่วนของการประกันภัยค้ำจุนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 887 ได้ให้ความหมายของการประกันภัยค้ำจุน คือ สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งและซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

ดังนั้น สัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงหมายถึง สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อความวินาศภัยอันผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรับผิดชอบ

โดยเหตุที่การประกันภัยค้ำจุนเป็นบทบัญญัติในส่วนที่ 3 ของหมวดที่ 2 ว่าด้วยการประกันวินาศภัย (Insurance Against Loss) จึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปของการประกันวินาศภัยมาใช้ในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับสารสำคัญของสัญญา และการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ยังมีหลักหรือสารสำคัญ ดังต่อไปนี้คือ

2) ผู้เอาประกันภัย

ผู้เอาประกันภัย (Insured) ของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นได้แก่บุคคลใดบ้าง ต้องพิจารณาตามกฎหมายที่ได้ให้ความหมายของผู้

ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเอาไว้ คือ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และ กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549 ได้กำหนดเอาไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุม หมายถึง บุคคลที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในงานต่างๆ ดังต่อไปนี้ งานศึกษาโครงการ งานออกแบบ งานบริหารและอำนวยความสะดวกสร้าง งานตรวจสอบและงานให้ คำปรึกษา ทั้งนี้ จะต้องเป็นขนาดงานที่อยู่ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย ตามที่ได้อธิบายแล้ว ในบทที่ 3 เมื่อบุคคลที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้านต่างๆ เหล่านี้ ได้ทำสัญญา ประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายของตนแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเหล่านั้น จึงมีฐานะเป็นผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัย

3) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย (Subject Matter of Insurance)

วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย คือ สิ่งที่สัญญาประกันภัยมุ่งให้ความคุ้มครอง ดังนั้น วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หรือสิ่งที่ สัญญาประกันภัยมุ่งให้ความคุ้มครองนั้น ได้แก่ ความรับผิดของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ที่มีต่อคู่สัญญาที่ว่าจ้างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม รวมถึงบุคคลที่สาม (Third Party) ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุม และลักษณะของความรับผิดที่จะเอาประกันภัยได้จะต้องเป็นความรับผิดตามกฎหมาย (Legal Liability) กรณีที่เป็นความรับผิดตามหน้าที่ศีลธรรม สัญญาประกันภัยประเภทนี้จะไม่ได้ให้ ความคุ้มครองด้วย

ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ได้แก่ ความรับผิดตามกฎหมายสัญญาที่มีต่อผู้ว่าจ้าง หรือความรับผิดตามกฎหมายลักษณะละเมิด หากการ ประกอบวิชาชีพทำโดยประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อผู้ว่าจ้าง หรือบุคคลภายนอกทั่วไป นอกจากนี้ยังรวมถึงความรับผิดตามกฎหมายที่ ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 โดยผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมต้องให้บริการทางวิชาชีพให้เป็นไปตามมาตรฐาน หรือภายในกรอบ จรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพในอันที่จะไม่ให้เกิดความเสียหายทั้งต่อผู้ว่าจ้างหรือ บุคคลภายนอก

4) ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย (Insurable Interest)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 บัญญัติว่า "อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้แล้วไซ้ ท่านว่ายอมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่ อย่างหนึ่งอย่างใด" ดังนั้น ผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

สถาปัตยกรรมควบคุมจึงต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย มิฉะนั้น สัญญาประกันภัยย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญา คือ ผู้เอาประกันภัยจะไปเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยไม่ได้ และส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ได้แก่ ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับบุคคลอื่นในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้ประกอบวิชาชีพผิดพลาด บกพร่อง หรือละเลย จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม นั้น ได้แก่ ความรับผิดชอบตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เช่น พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย หรือกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 เป็นต้น ส่วนความรับผิดชอบหน้าที่ศีลธรรมนั้น ไม่ถือว่ามีส่วนได้เสียที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะเอาประกันภัยได้

บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัยที่สามารถเอาประกันภัยได้ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่านั้น เพราะเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในความเสียหายที่เกิดจากการประกอบวิชาชีพหรือให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ส่วนผู้ว่าจ้างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่อาจทำสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ เนื่องจากผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในความเสียหายที่เกิดจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่านั้นจึงสามารถทำสัญญาเอาประกันภัยได้

เวลาที่จะต้องมีส่วนได้เสียเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 ประกอบกับมาตรา 877 สรุปได้ว่า ผู้เอาประกันภัยที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมขณะทำสัญญาประกันภัย กล่าวคือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีความเสี่ยงที่จะต้องรับผิดชอบกฎหมายต่อบุคคลภายนอกแล้ว หรือมีการว่าจ้างให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมให้ทำงานแล้ว

ราคาของส่วนได้เสียตามสัญญาประกันภัย ต้องคำนวณเป็นราคาสินค้าได้ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริง ดังที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 877

5) จำนวนเงินที่เอาประกันภัย (Sum Insured)

เมื่อวัตถุที่เอาประกันภัยของสัญญาประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม คือ ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ความรับผิดตามกฎหมายนั้นต้องคำนวณราคาของส่วนได้เสีย (Insurable Value) ในเวลาที่เอาประกันภัยได้ แต่ในขณะที่ทำสัญญาประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะไม่สามารถกำหนดได้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะมีความรับผิดตามกฎหมายต่อผู้อื่นเป็นเงินจำนวนเท่าใด ดังนั้น ผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยมักจะกำหนดวงเงินที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิด (Limit of Liability) เช่น ผู้รับประกันภัยจำกัดความรับผิดไม่เกิน 1 ล้านบาท เป็นต้น เนื่องจากความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแต่ละครั้งนั้น เป็นเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน ในขณะที่ทำสัญญาประกันภัย การกำหนดดังกล่าวจึงเป็นจำนวนเงินที่เอาประกันภัยความรับผิด (Sum Insured) และเป็นผลให้ผู้รับประกันภัยจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิด (Limit of Liability) ไว้เท่านั้น ในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกินกว่าจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิด ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้ผู้เสียหายในส่วนที่ขาด

6) ค่าสินไหมทดแทน (Compensation)

ค่าสินไหมทดแทน หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะต้องจ่ายให้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย (Injured Person) ซึ่งจำนวนเงินที่จะได้รับการชดเชยดังที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น จะชดเชยตามความเสียหายที่แท้จริง แต่ไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาประกันภัย โดยเหตุที่การประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกซึ่งอาจเป็นသူว่าจ้างหรือบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับสัญญาว่าจ้าง ดังนั้น ผู้ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน ตามสัญญาประกันภัยความรับผิด คือ บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หรือผู้เอาประกันภัยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงในนามของผู้เอาประกันภัย และในทางกลับกันผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยตรงแม้จะไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน โดยไม่ต้องเรียกร้องเอาจากผู้เอาประกันภัยก่อน และการที่ผู้รับประกันภัยได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายนั้น กฎหมายถือว่าเป็นการจ่ายค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย นั่นเอง

แต่มีข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ตามมาตรา 887 กำหนดว่า “ผู้รับประกันภัยนั้น แม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลผู้

ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว”

จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า แม้ผู้รับประกันภัยชำระเงิน ตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้ว หากผู้เอาประกันภัยยังไม่ได้นำไปชำระให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ผู้รับประกันภัยจะยังไม่พ้นความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย

7) ผู้รับประโยชน์ (Beneficiary)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 862 บัญญัติว่า “ผู้รับประโยชน์ หมายความว่า บุคคลผู้พึงได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือจำนวนเงินให้ใช้” ตามสัญญาประกันภัยประเภทอื่น ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์จะเป็นบุคคลเดียวกันก็ได้ ในกรณีผู้รับประโยชน์มิใช่ผู้เอาประกันภัย กฎหมายมิได้ระบุว่าจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญา แต่ในสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากสัญญานี้คือบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรงตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นผู้เอาประกันภัยจะไม่สามารถยกประโยชน์ในค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลอื่นเช่นเดียวกับการประกันภัยประเภทอื่นได้